

TAK BLISKO

CZTERY KROKI DO ALEI HENRYKA

PROJEKT INFORMACYJNO-EDUKACYJNY DLA MIESZKAŃCÓW CHRZANOWA

RAPORT Z REALIZACJI PROJEKTU

PAŹDZIERNIK 2018

Centrum Doradztwa
Strategicznego

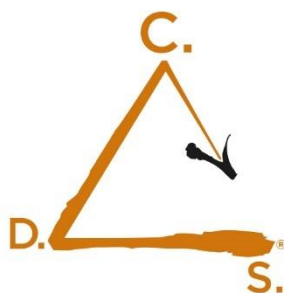

Miasto
Chrzanów

Miejska Biblioteka Publiczna
w Chrzanowie

Realizacja projektu oraz opracowanie raportu:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
D. Bieńkowska, C. Ulański, J. Szymańska, M. Widuch

Centrum Doradztwa Strategicznego

Zespół Centrum Doradztwa Strategicznego zaangażowany w realizację projektu:

Antonina Lisiecka

Cezary Ulański

Dagmara Bieńkowska

Magdalena Widuch

Justyna Szymańska

Ewelina Romuzga

Jakub Żywiec

Katarzyna Gembal

Paweł Sacha

Spis treści

WPROWADZENIE	4
Główne założenia projektu	4
Aleja Henryka – podstawowe informacje	6
Działania informacyjne w ramach projektu	7
KROK 1. OTWARCIE I ZAPROSZENIE DO PROCESU PARTYCYPACYJNO-EDUKACYJNEGO	9
Punkt informacyjny	9
Spotkanie inauguracyjne	12
Spotkanie informacyjno-edukacyjne	13
KROK 2. ZEBRANIE POTRZEB I PROPOZYCJI MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	19
Spacery badawcze	19
Początek Alei	20
Pustostany – budynek policji	21
Ogród przy Domu Urbańczyka	22
Witryny sklepowe / punkty handlowo-usługowe	22
Szkoła i jej otoczenie	23
Zieleń	24
Zmiany w układzie komunikacyjnym	24
Elementy małej architektury	26
Historyczny charakter ulicy	26
Inne poruszone kwestie	27
Formularz opinii	29
KROK 3. MŁODZIEŻ PROJEKTUJE – CENTRUM MIASTA OCZAMI MŁODEGO POKOLENIA	35
Warsztaty projektowe	35
Przestrzeń dla młodych / rekreacja na Alei Henryka	37
Komunikacja i przestrzeń przy ulicy	39
Zieleń i mała architektura	42
Konkurs „Aleja Henryka w nowej odsłonie”	45
KROK 4. PODSUMOWANIE PROCESU PARTYCYPACYJNO-EDUKACYJNEGO – WNIOSKI I REKOMENDACJE	46
Spotkanie world café	46
Aleja bez pustych witryn	47
Aleja do spacerowania i przebywania	49
Aleja dobrze połączona	51
Dodatkowe tematy	53
Podsumowanie – główne wnioski zgłaszane przez uczestników projektu	54

WPROWADZENIE

Główne założenia projektu

Projekt „Tak blisko – cztery kroki do Alei Henryka” trwał od 1 czerwca do 31 października 2018 r. Jego głównym założeniem było edukowanie i informowanie mieszkańców Chrzanowa na temat procesów partycypacyjnych i rewitalizacyjnych, planowania przestrzeni miasta i roli Alei Henryka w strukturze miejskiej Chrzanowa. Przewidziane w ramach projektu działania miały na celu m.in.:

- promocję dziedzictwa kulturowego Chrzanowa (historia i rola Alei Henryka),
- edukację mieszkańców na temat rewitalizacji i procesów planowania przestrzeni miasta,
- popularyzację idei partycypacji społecznej, wzmacnianie postaw obywatelskich i udziału mieszkańców w przygotowaniu i realizacji projektów miejskich w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Dodatkowo realizacja projektu zakładała:

- przekazanie uczestnikom projektu wiedzy z zakresu: partycypacji społecznej, budowania postaw obywatelskich, sposobów świadomego współdecydowania o otaczającej przestrzeni oraz rewitalizacji i planowania przestrzeni miasta;
- przećwiczenie i przez to budowanie u uczestników projektu umiejętności pracy zespołowej w tematach istotnych społecznie takich jak planowanie rozwoju (w tym rozwoju przestrzennego), podejmowanie wyborów strategicznych, pracy przy użyciu interaktywnych technik warsztatowych.

Projekt był skierowany do mieszkańców Chrzanowa, a także przedstawicieli lokalnych instytucji znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru, organizacji społecznych i pozarządowych, młodzieży szkół ponadpodstawowych, przedsiębiorców oraz właścicieli/ zarządców nieruchomości zlokalizowanych przy Alei Henryka. Projekt umożliwił różnym grupom społecznym zaangażowanie się w dyskusję o przyszłości Alei Henryka oraz znaczeniu rewitalizacji przestrzeni publicznej dla rozwoju miasta.

W ramach projektu zrealizowano szereg działań partycypacyjno-edukacyjnych, pozwalających mieszkańcom na poszerzenie wiedzy w zakresie rewitalizacji i procesów planowania przestrzeni miasta, a także na aktywne włączenie się w twórczą dyskusję o przyszłości Alei Henryka. Uczestnicy poznali zatem przykłady ożywiania przestrzeni publicznych z innych miast, w tym sposoby wykorzystania pustostanów, zaaranżowania ulic, modyfikacji rozwiązań komunikacyjnych. Zaproponowane formy uczestnictwa opierały się na pracy bezpośrednio w przestrzeni miasta w obrębie Alei Henryka oraz na realnych przykładach (lokalizacji i jej wiernym odwzorowaniu – makiecie/ modelu 3D) – dzięki temu zgłaszane potrzeby i pomysły można było od razu powiązać z konkretną częścią ulicy. Obok teorii było też miejsce na praktykę – każde wydarzenie zaplanowano w taki sposób, aby mieszkańcy dowiedzieli się o poszczególnych metodach konsultacyjnych, a także ich doświadczyli (nauka przez doświadczenie), m.in. poprzez odwiedzenie terenowego punktu informacyjnego, pracę warsztatową z makietą, spacer badawczy po Alei Henryka, dyskusję w formie world café czy wypełnienie formularza opinii.

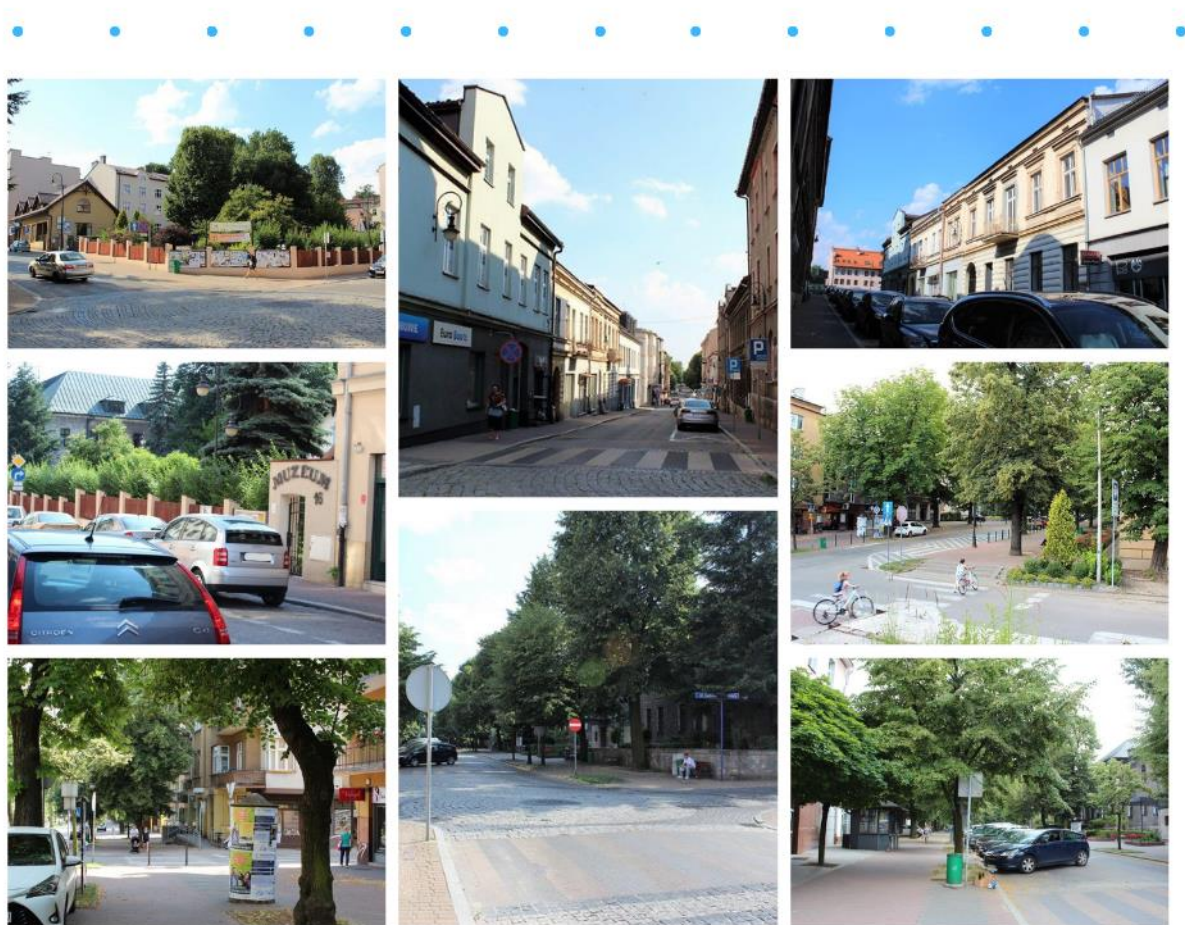
Działania podzielono na etapy – tytułowe cztery kroki prowadzące do stworzenia akceptowalnej społecznie wizji zmian centralnej przestrzeni publicznej miasta – Alei Henryka. Harmonogram wydarzeń przedstawia grafika poniżej.

Projekt realizowało Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska, M. Widuch na zlecenie organizatorów – Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie oraz Urzędu Miejskiego w Chrzanowie. W przygotowanie i przeprowadzenie poszczególnych wydarzeń byli zaangażowani doświadczeni moderatorzy Centrum Doradztwa Strategicznego (eksperti w zakresie działań partycypacyjnych) oraz specjaliści z dziedziny architektury (architekci P.A. NOVA).

Aleja Henryka – podstawowe informacje

Aleja Henryka ma długość ok. 1,1 km. Została wytyczona pod koniec XIX w., a jej nazwa wiąże się z fundatorem, jednym z ostatnich właścicieli ziem chrzanowskich, Henrykiem Loewenfeldem. Ulica łączy centrum miasta z osiedlem Stara Huta i stacją kolejową, znajdują się przy niej budynki użyteczności publicznej (np. Urząd Miasta, Urząd Stanu Cywilnego, Szkoła Podstawowa), a także różne sklepy i kilka punktów gastronomicznych. Przy alei mieszczą się również obiekty zabytkowe, ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Chrzanów¹, w tym powstałe pod koniec XIX w. m.in. Muzeum – tzw. Dom Urbańczyka, Bank Spółdzielczy, poszczególne kamienice czynszowe. Aleję charakteryzuje specyficzne spadziste położenie oraz bogaty drzewostan – wiek wielu z drzew można szacować na ok. ponad 100 lat.

Grafika 1. Kolaż zdjęć - Aleja Henryka obecnie, czerwiec 2018 r.

¹ Zob. <https://www.chrzanow.pl/urząd-miejski/rewitalizacja/gminna-ewidencja-zabytkow.html>, dostęp: 02.10.2018.

Działania informacyjne w ramach projektu

Wszystkie wydarzenia zostały poprzedzone przez działania promocyjne. Na terenie Chrzanowa rozmieszczono plakaty i ulotki, koncentrując się zwłaszcza na Alei Henryka. Tam materiały informacyjne pojawiły się m.in. w budynkach publicznych oraz lokalnych przedsiębiorstwach – sklepach, punktach gastronomicznych.

Grafika 2. Kolaż zdjęć dokumentujących plakatowanie

Zaproszenia do udziału w projekcie i w poszczególnych spotkaniach zamieszczano także regularnie na stronie internetowej oraz Facebooku Biblioteki. Utworzono podstronę dotyczącą projektu (<https://mbp.chrzanow.pl/alejahenryka/>), gdzie obok głównych założeń projektu, aktualności i relacji z poszczególnych wydarzeń pojawiły się też rekomendowane publikacje dotyczące partycypacji, projektowania przestrzeni miejskiej, badań społecznych, planowania przestrzennego czy promocji miast (literatura popularno-naukowa znajdująca się w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej), polecane wydawnictwa dotyczące Alei Henryka w Chrzanowie – zbiory regionalne udostępniane w Bibliotece, a także wybór zdjęć Alei Henryka z Cyfrowego Archiwum Tradycji Lokalnej Ziemi Chrzanowskiej.

Raport podsumowujący projekt informacyjno-edukacyjny dla mieszkańców Chrzanowa
„Tak blisko – cztery kroki do Alei Henryka”

Grafika 3. Plakat promujący projekt oraz działania informacyjne w Internecie

Uzupełnieniem powyższych działań było bezpośrednie informowanie przedstawicieli instytucji i organizacji działających w Chrzanowie – zaproszenia e-mailowe i telefoniczne. Dodatkowo podczas kolportowania plakatów zachęcano do udziału przedsiębiorców prowadzących działalność przy Alei Henryka/ pracowników przedsiębiorstw.

KROK 1.

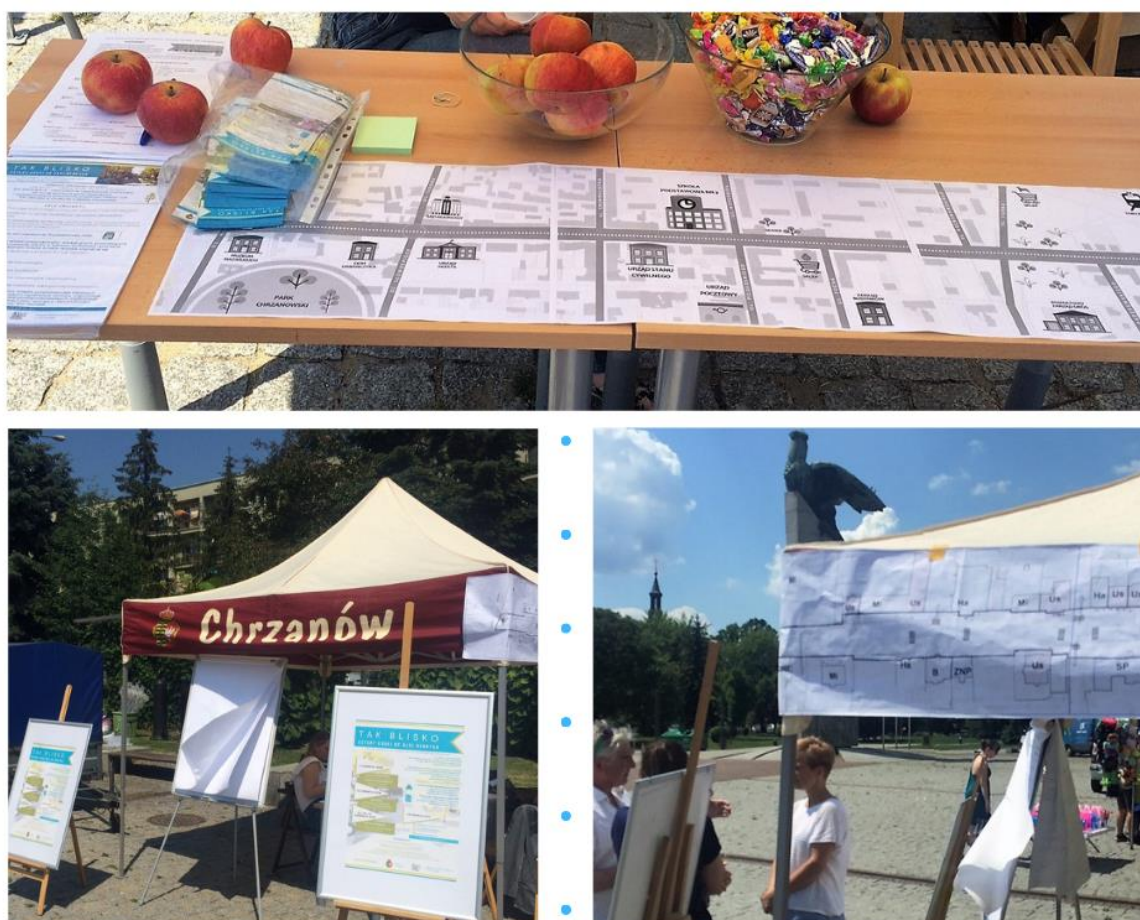
OTWARCIE I ZAPROSZENIE DO PROCESU PARTYCYPACYJNO-EDUKACYJNEGO

Krok 1 stanowił wprowadzenie mieszkańców do projektu – przedstawienie najważniejszych założeń i harmonogramu wydarzeń, zaproszenie do podzielenia się opiniami i pomysłami. W jego ramach zrealizowano następujące działania:

- punkt informacyjny - zrealizowany w przestrzeni miasta,
- uroczyste otwarcie projektu – spotkanie inauguracyjne,
- spotkanie informacyjno-edukacyjne otwierające proces (dyskusja z elementami prac warsztatowych).

Punkt informacyjny

Punkt informacyjny działał 1 czerwca 2018 r. w godzinach 11.00-16.00 na Placu Tysiąclecia. Jego celem było przybliżenie mieszkańcom założeń projektu oraz zaproszenie ich na kolejne zbliżające się wydarzenia, m.in. inaugurację, spotkanie informacyjne, spacer badawczy.

Grafika 4. Kolaż zdjęć z punktu informacyjnego

Zainteresowani mogli zapoznać się z materiałami informacyjnymi dostępnymi w punkcie, oznaczyć ważne dla nich fragmenty Alei Henryka na mapie, otrzymać ulotki z harmonogramem wydarzeń oraz wyrazić opinie i potrzeby dotyczące Alei Henryka. Łącznie punkt odwiedziło blisko 100 osób. Mieszkańcy dzielili się swoimi skojarzeniami i odczuciami na temat Alei Henryka, a także podsuwali pomysły zmian, które warto byłoby wprowadzić na Alei, a wszystkie głosy były na bieżąco zapisywane. Łącznie w wydarzeniu wzięło udział ok. 50 osób, a powtarzające się spostrzeżenia przedstawiono poniżej.

Wypowiedzi osób odwiedzających punkt koncentrowały się wokół następujących zagadnień:

- funkcje i rola Alei Henryka w przeszłości (jak było dawniej?);
- sposoby korzystania z Alei obecnie (po co się tam idzie?);
- zalety Alei Henryka (jak jest teraz?);
- wady i problemy na Alei Henryka (jak jest teraz?);
- potrzebne zmiany i działania (jak to zmienić?).

Niektórzy uczestnicy wspominali z nostalgią lata, kiedy na Alei Henryka więcej się działo – odbywały się tam różne uroczystości i pochody, można było wybrać się do kina czy na lody. Większość osób dzielących się swoimi skojarzeniami podczas punktu informacyjnego stwierdziła, że obecnie na Aleję Henryka wybiera się w konkretnym celu, np. do urzędu, banku, w drodze na pocztę, rzadziej – na zakupy czy na lody/do kawiarni (punktów gastronomicznych znajdujących się przy Alei lub nieopodal przy przecinających ją ulicach).

W odczuciu mieszkańców Aleja Henryka zamiera, jest zaniedbana i „smutna”. W tym kontekście przywoływano zniszczone budynki, puste witryny sklepowe (pustostany), przestrzenie regularnie zanieczyszczane przez gołębie i inne ptaki. Ubolewano nad dużą rotacją lokali usługowych, podupadaniem sklepów i niewielkich biznesów – problem ten łączono z wysokimi czynszami i wprowadzeniem na Aleję strefy płatnego parkowania. Z drugiej strony wybrzmiały głosy wskazujące, że na Alei zauważa się pewne ożywienie, gdyż pojawiły się miejsca z ofertą gastronomiczną – kawiarnie, restauracje itp., czyli miejsca do których można wybrać się ze znajomymi czy rodziną. Sygnalizowano, że to zmiany idące w dobrym kierunku i warto zadbać, aby w przyszłości tego typu usług było jeszcze więcej. Uczestnicy poruszyli też kwestie dotyczące bezpieczeństwa – narzekano głównie na obecność agresywnych osób spożywających alkohol gromadzących się w okolicach nielicznych ławeczek pozostawionych na Alei oraz sklepów całodobowych. Problem nasila się w godzinach wieczornych, co w połączeniu z niewystarczającym oświetleniem powoduje, że niektórzy mieszkańcy obawiają się korzystać z ulicy (spacerować) po zachodzie słońca.

Zwracano uwagę, że o Aleję należy zadbać, aby odzyskała dawny blask i była atrakcyjnym miejscem do spędzania czasu wolnego – zakupów, spacerowania, wspólnych wyjść na lody, kawę czy obiad. Postulowano także, aby na Alei było bardziej zielono i kolorowo. Wśród zgłaszanych pomysłów na zmiany pojawiały się hasła związane z:

- remontem/odnowieniem budynków (poprzedzonych szybszymi w realizacji rozwiązaniami tymczasowymi – twórczym przysłonięciem miejsc nieczynnych, w złym stanie, np. za pomocą graffiti, obrazów);
- utworzeniem ścieżek rowerowych;

- wprowadzeniem dodatkowych miejsc do siedzenia (ławek, ale też ogródków gastronomicznych);
- zaaranżowaniem przestrzeni dla dzieci np. park, plac zabaw;
- organizacją różnych wydarzeń, aby nieco ożywić tę przestrzeń (np. występy w plenerze, przywrócenie koncertów obok muzeum, imprezy dla dzieci, przejazd zabytkowych samochodów, spacer historyczne po Alei);
- rozwojem oferty usługowo-handlowej – więcej sklepów i lokali gastronomicznych – restauracji, kawiarni, cukierni, mobilnych punktów typu foodtrunki;
- zagospodarowaniem pustostanów, m.in. budynku po komendzie policji, przekazaniem zniszczonych kamienic/lokalii będących w zasobach MZZK inwestorom na preferencyjnych warunkach;
- zwiększeniem bezpieczeństwa: więcej patroli policyjnych na drodze, likwidacja sklepu z alkoholami przy Domu Rzemiosła, ograniczenie ruchu samochodowego na ulicy;
- uporządkowaniem kwestii parkowania – zróżnicowane głosy, niektórzy postulowali więcej miejsc do parkowania czy zniesienie strefy płatnego parkowania, inni zmianę sposobu parkowania ze skośnego na równoległy, ograniczenie liczby miejsc parkingowych;
- zadbanie o funkcje mieszkaniową Alei, aby nadal chciano tu mieszkać (jako działanie wzmacniające sugerowane opracowanie polityki mieszkaniowej wspierającej młodych mieszkańców).

Spotkanie inauguracyjne

W piątek 1 czerwca o godzinie 17.00 w holu Biblioteki odbyła się uroczysta inauguracja projektu z udziałem Burmistrza Chrzanowa oraz dr. inż. arch. Stanisława Lessaera (Honorowego Obywatela Chrzanowa, architekta P.A. NOVA). W wydarzeniu wzięło udział ok. 20 osób. Uczestników wprowadzono w tematykę projektu, przybliżono najważniejsze założenia, przedstawiono harmonogram. Podczas inauguracji odsłonięto i zaprezentowano makietę 3D Alei Henryka, którą można było oglądać w holu Biblioteki przez cały czas trwania projektu. Zebranych zaproszono do udziału w kolejnych wydarzeniach (spotkaniu, spacerach) oraz zachęcono do wyrażania opinii pisemnie – za pomocą formularzy znajdujących się obok makiety. Przy makiecie wywiązała się też wymiana zdań na temat znaczenia Alei Henryka oraz obecnych rozwiązań przestrzennych / sposobów aranżacji przestrzeni publicznej w Chrzanowie.

Grafika 5. Kolaż zdjęć z inauguracji projektu

Spotkanie informacyjno-edukacyjne

Spotkanie informacyjno-edukacyjne odbyło się w środę 13 czerwca 2018 r. w godz. 17.00-19.00 w sali konferencyjnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie. W spotkaniu wzięło udział 11 osób. Spotkanie prowadzili moderatorzy Centrum Doradztwa Strategicznego z Krakowa ze wsparciem eksperta ds. architektury – architekta z firmy P.A. NOVA.

Spotkanie podzielono na część prezentacyjną i warsztatową. Rozpoczęto od krótkiego wprowadzenia – przedstawiono cele projektu, harmonogram wydarzeń oraz plan spotkania; przypomniano też kluczowe fakty związane z historią Alei Henryka, ilustrując to slajdami z archiwalnymi fotografiami ulicy. W dalszej części prezentacji odniesiono się do obecnej sytuacji Alei i przytoczono najważniejsze cechy tej przestrzeni według mieszkańców (na podstawie głosów uczestników punktu informacyjnego z 1 czerwca). Omówiono także założenia procesu rewitalizacji i zaprezentowano przykłady rewitalizacji realizowanych w polskich miastach związanych z ożywianiem ulicy (m.in. woonerfy² w Łodzi, działania w ramach festiwalu „Otwarta Ząbkowska” w Warszawie³).

Po części informacyjno-edukacyjnej otwarto dyskusję, podczas której uczestnicy mogli przedstawić **swoją wizję Alei Henryka w przyszłości, odpowiadając na pytanie „Jakiej Alei Henryka chcemy?”**. Uczestnicy odnosili się tutaj zarówno do wyglądu przestrzeni, jak funkcji i wydarzeń, które powinny się tam pojawić. Za kluczową uznano potrzebę zmiany Alei Henryka w miejsce, do którego „jest po co i jest warto się wybrać”, w którym można się spotkać. Dlatego wskazywano, że należy zadbać o to, by wzdłuż Alei rozwinęła się atrakcyjna oferta usługowa – witryny tętniły życiem (skarżono się, że na początku Alei dominują zaniedbane pustostany), pojawiły się nowe punkty gastronomiczne. W tym kontekście zgłoszono też pomysł wprowadzenia funkcji społecznej – oddania niektórych pustostanów na siedziby organizacji pozarządowych czy na utworzenie jednego większego centrum NGO. Niektórzy opowiadali się za wprowadzeniem różnych funkcji w różnych częściach Alei, np. w postaci trzech elementów dominujących, zwracając jednocześnie uwagę, aby pamiętać też o zwiększeniu atrakcyjności odcinka Alei prowadzącym w stronę dworca. Ponadto w opinii uczestników Aleja powinna być bardziej dostępna dla pieszych i rowerzystów, zyskać choćby w części charakter rekreacyjny, a nie tylko komunikacyjny nastawiony na przemieszczanie się samochodami. Dodawano, że na Alei Henryka powinno znaleźć się miejsce dla ścieżek rowerowych łączących się z innymi trasami rowerowymi istniejącymi i planowanymi w mieście. Dla uczestników spotkania ważne było zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i utworzenie strefy uspokojonego ruchu, w której respektowane będą ograniczenia prędkości (np. poprzez elementy infrastruktury uspakajającej ruch, ale także poprzez działania kontrolne realizowane przez policję). Podkreślano, że należy

² Woonerf – z hol. „ulica do mieszkania. Rodzaj ulicy, w której szczególny nacisk położono na uspokojenie ruchu – priorytet nadaje się pieszym i rowerzystom, przy zachowaniu kluczowej funkcji komunikacyjnej i miejsc parkingowych. W przestrzeni takiej ulicy posadzka jest odpowiednio zaaranżowana (rezygnacja z tradycyjnego podziału na jezdnię i chodniki), wprowadza się także elementy małej architektury (ławki, siedziska, stoliki, stojaki na rowery itp.), zwiększa ilość zieleni. Woonerfem może być cała ulica lub jej fragment. Rozwiązanie pochodzi z Holandii, a obecnie stosowane jest w miastach europejskich i amerykańskich. W Polsce szczególną popularnością cieszy się w Łodzi, gdzie funkcjonuje pod nazwą „podwórzec miejski”. Więcej informacji: <https://www.fundacijafenomen.pl/aktualnosci/143-woonerf-podworzec-miejski.html>, dostęp: 08.10.2018.

³ Zob. <http://otwartazabkowska.pl/idea>, dostęp: 08.10.2018.

także uporządkować kwestię nielegalnego parkowania na chodnikach, do czego można wykorzystać donice i rabaty. Postulowano wprowadzenie dodatkowej zieleni (w tym zieleni średniej). Zadbana zieleni, w tym historyczna – wysoka, oraz nawiązania do historycznego charakteru ulicy mogłyby stanowić wyróżniki dla tej przestrzeni. Dla uczestników spotkania wymarzona Aleja Henryka to także miejsce z ofertą kulturalną, w którym odbywają się różne wydarzenia, np. kino letnie (w nawiązaniu do dawniej działającego na Alei kina), koncerty, imprezy sportowe, imprezy tematyczne. W nachyleniu i długości ulicy zauważono atuty do wykorzystania przy okazji organizacji koncertów czy wydarzeń sportowych (punkty start-meta). W tym kontekście zgłoszono też pomysł na budowanie nowej legendy ulicy np. poprzez wpisanie się w cykl wydarzeń majówkowych w stylu „Podwieczorek u Loewenfeldów” czy stworzenia corocznego święta Alei Henryka lub nawet kilku tego typu wydarzeń w ciągu roku (organizowanych we współpracy z przedsiębiorcami działającymi przy ulicy), podczas których Aleja byłaby tymczasowo – na dzień/ weekend – wyłączona z ruchu kołowego.

W kolejnej części spotkania uczestnicy pracowali przy makiecie 3D, oznaczając za pomocą kolorowych chorągiewek trzy rodzaje miejsc:

- miejsca, które są dla nich ważne – żółta chorągiewka;
- miejsca, w których dostrzegają problem – różowa chorągiewka;
- miejsca, na których zmiany mają pomysł – zielona chorągiewka.

Uczestnicy zatknęli łącznie około 30 chorągiewek, które następnie omawiano, doprecyzowując kwestie problemowe i pomysły na rozwiązania.

Grafika 6. Kolaż zdjęć - praca przy makiecie podczas spotkania informacyjno-edukacyjnego

Ważne miejsca oznaczane żółtymi chorągiewkami pojawiły się właściwie na całej długości Alei. Za ich pomocą wskazano na:

- funkcyjne i historyczne budynki (Urząd Miasta, Urząd Stanu Cywilnego, Bank Spółdzielczy, Muzeum – Dom Urbańczyka);
- początek Alei od strony ul. Mickiewicza – z jednej strony jako miejsce otwierające Aleję, z drugiej – miejsce gdzie zawaliła się ściana kamienicy – uwolniła się przestrzeń, która historycznie była zabudowana;
- budynek na rogu z ul. Mickiewicza – który podobno zostanie przeznaczony na hotel;
- ładnie podświetlony herb miasta wieczorem (na fasadzie budynku sąsiadującego z Domem Urbańczyka);
- kawiarenka (obecnie pn. Zapach kawy) – kultowe miejsce, w którym od lat znajduje się oferta kawiarniano-cukiernicza;
- nieistniejące już miejsce – sklep z grami planszowymi, który był miejscem spotkań młodych mieszkańców Chrzanowa (znajdował się w okolicy Urzędu Stanu Cywilnego);
- koniec Alei sąsiadujący z torami i dworcem kolejowym – miejsce ważne historycznie (nieopodal znajdowała się fabryka lokomotyw FABLOK), które można by wykorzystać do postawienia lokomotywy.

Wśród problemów poruszano głównie wątki związane z komunikacją, parkowaniem, bezpieczeństwem i stanem technicznym budynków. Miejsca, w których zidentyfikowano problemy były zlokalizowane w różnych częściach Alei. Uczestnicy różowe chorągiewki wykorzystali do zaznaczenia następujących kwestii:

- chaos komunikacyjny na Alei, część ulicy jest jednokierunkowa, część dwukierunkowa, występują też różne sposoby parkowania (kwestia ta wymaga uporządkowania, należy znaleźć miejsce dla ścieżek rowerowych);
- niszczący budynek po policji – Al. Henryka 8 (razem z innymi w początkowej części ulicy);
- „najbrzydszy budynek w mieście”, zaniedbana witryna po fryzjerze przy Al. Henryka 19 (kiedyś ładny, własność prywatna);
- zarówno na początku Alei (ok. nr 8), jak i w dalszej części (w okolicy USC) – hałaśliwe i agresywne zachowania niektórych mieszkańców;
- nielegalnie zaparkowane samochody parkujące na szerokich chodnikach w miejscach niedozwolonych (m.in. okolice Al. Henryka 26 i 28, 37);
- niedaleko skrzyżowania z Grunwaldzką – niebezpieczne miejsca, zwłaszcza w godzinach wieczornych, ze względu na prowadzoną sprzedaż alkoholu i grupy osób spożywających alkohol i agresywnie się zachowujących (Żabka, sklep Danusia, sklep 24 h, okolice Al. Henryka 26 i Al. Henryka 37);
- okolice Urzędu Stanu Cywilnego – zlikwidowano ławeczki służące mieszkańcom, a problem z nimi związany pozostał tj. gromadzące się grupy osób spożywających alkohol (aby zwiększyć bezpieczeństwo w tej okolicy przydałyby się częstsze patrole policji);
- pod SP nr 3 została tylko jedna ławka, która często jest zajęta przez osoby pijące alkohol, w tej okolicy problem stanowi też zaniedbana zieleń wysoka;
- SP nr 3 – budynek szkoły tyłem do Alei, brak funkcjonalnego połączenia z Aleją, (potrzebna zmiana, uwzględniająca także kwestie bezpieczeństwa np. całkowite wyłączenie tego fragmentu z ruchu kołowego);
- koniec Alei, za skrzyżowaniem z Sienną – ok. Al. Henryka 63 – zielona niewykorzystana przestrzeń, część Alei, w której kończy się jakakolwiek oferta, „wymarłe miejsce”.

Pomysły dotyczyły wprowadzenia nowych funkcji, np. zielonych skwerów rekreacyjnych, nadania charakteru ulicy przez podkreślenie jej historycznej przeszłości czy nawiązania do historii Chrzanowa (lokomotywy). Zielone chorągiewki także rozmieszczano w różnych częściach Alei, w tym:

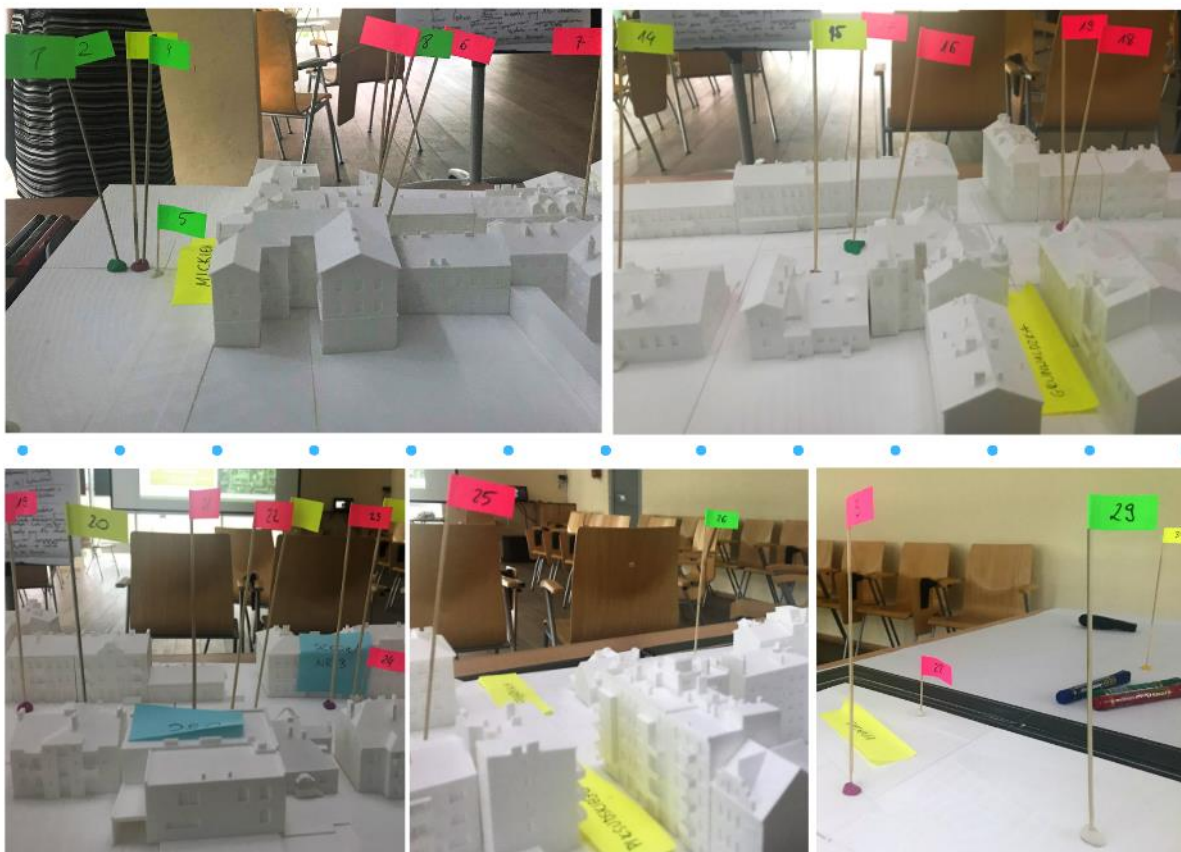
- ul. Mickiewicza, fragment tuż przed skrzyżowaniem z Aleją: utworzenie parkingu niepłatnego, który zachęcałby do pozostawienia samochodu i przemieszczania się po Alei pieszo (miejsca parkingowe przy Alei można zachować, ale byłby płatne);
- skrzyżowanie Alei Henryka z Mickiewicza – miejsce po zawalonym budynku, pozostawienie tej przestrzeni niezabudowanej, aby zostawić Aleję otwartą i przewietrzoną (własność prywatna – konieczność wykupienia działki/budynku przez

miasto); wobec tego miejsca padł także pomysł alternatywny – postulujący przywrócenie historycznego charakteru ulicy i utworzenie tam reprezentacyjnej zabudowy widocznej z całej długości Alei;

- na początku Alei, skrzyżowanie Alei Henryka z Mickiewicza, ustawienie historycznej lokomotywy jako „witacza” – podkreślenie, że jest to bardzo ważny punkt miasta;
- w miejscu dawnej komendy policji (Aleja Henryka 8) utworzenie Muzeum PRL-u, wykorzystanie istniejącego napisu MO;
- okolice Alei Henryka 8-10, przebicie muru i dojście - otwarcie na park miejski (może w tej części dałoby utworzyć się mikropark jak w Jaworznie przy Grunwaldzkiej);
- wykorzystanie szerokich chodników, np. w części Alei przy Sądzie, Al. Henryka 23-27, np. na ogródki gastronomiczne;
- ok. Alei Henryka nr 53-55, zielony skwer należący prawdopodobnie do wspólnoty (kwestia do sprawdzenia w przypadku opracowywania koncepcji zagospodarowania Alei) – do przearanżowania na mini-park czy inną formę zieleni urządzonej z małą architekturą, w tym z urządzeniami do zabaw dla dzieci;
- ok. Alei Henryka nr 59 i 61, skwer – wg uczestników fragment jest własnością gminy, podobno okoliczni mieszkańcy mają pomysł, by przekształcić tę przestrzeń na miejsca parkingowe; w tym miejscu także mogłaby znaleźć się zieleni urządzona;
- w okolicy skrzyżowania z Sienną lub bliżej końca Alei Henryka (część w pobliżu dworca i torów kolejowych) – miejsce na ustawienie historycznej lokomotywy (w powiązaniu z inicjatywą Stacji Chrzanów).

W wyniku dyskusji pojawiło się też kilka dodatkowych pomysłów, które nie zostały naniesione na makietę:

- zainstalowanie neonów w niektórych częściach Alei (obecnie są dwa);
- ustawienie w różnych miejscach Alei Henryka kilku niewielkich lokomotyw (różne modele produkowane przez FABLOK), na wzór krasnali we Wrocławiu, które z stanowiłyby ciekawą ozdobę ulicy oraz podkreślały historię miasta, a z drugiej utrudniały nielegalne parkowanie na chodnikach. W jednym wybranym miejscu mógłby stanąć cały miniaturowy skład pociągu;
- utworzenie ścieżki rowerowej w „wąwozie” – wzdłuż trasy dawnej kolejki lokalnej. Skrzyżowanie Alei Henryka z Sienną – jako miejsce startowe dla takiej ścieżki.

Grafika 7. Kolaż zdjęć - efekty pracy przy makiecie, miejsca oznaczone chorągiewkami

KROK 2.

ZEBRANIE POTRZEB I PROPOZYCJI MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Krok 2 służył wprowadzeniu uczestników w wybrane formy partycypacji społecznej – pokazał mieszkańcom dwa ze sposobów, w jaki mogą się włączyć we współdecydowanie o przyszłości miejskich przestrzeni publicznych. Miał także silny wymiar informacyjny, zwłaszcza w zakresie uzyskania informacji zwrotnej od uczestników – zebrania ich potrzeb i propozycji dotyczących zmian na Alei Henryka. W ramach Kroku 2 zrealizowano następujące działania:

- trzy spacerory badawcze,
- ogólnodostępny formularz opinii.

Dla tej części projektu kluczową grupą docelową byli:

- mieszkańcy miasta, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców Alei Henryka i Śródmieścia Chrzanowa;
- lokalni przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji skupiających przedsiębiorców (z uwagi na dużą koncentrację podmiotów gospodarczych w pobliżu Alei Henryka oraz potencjalne zainteresowanie zrewitalizowanym obszarem jako przestrzenią do inwestowania w Chrzanowie);
- organizacje społeczne z terenu miasta, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami.

Spacerory badawcze

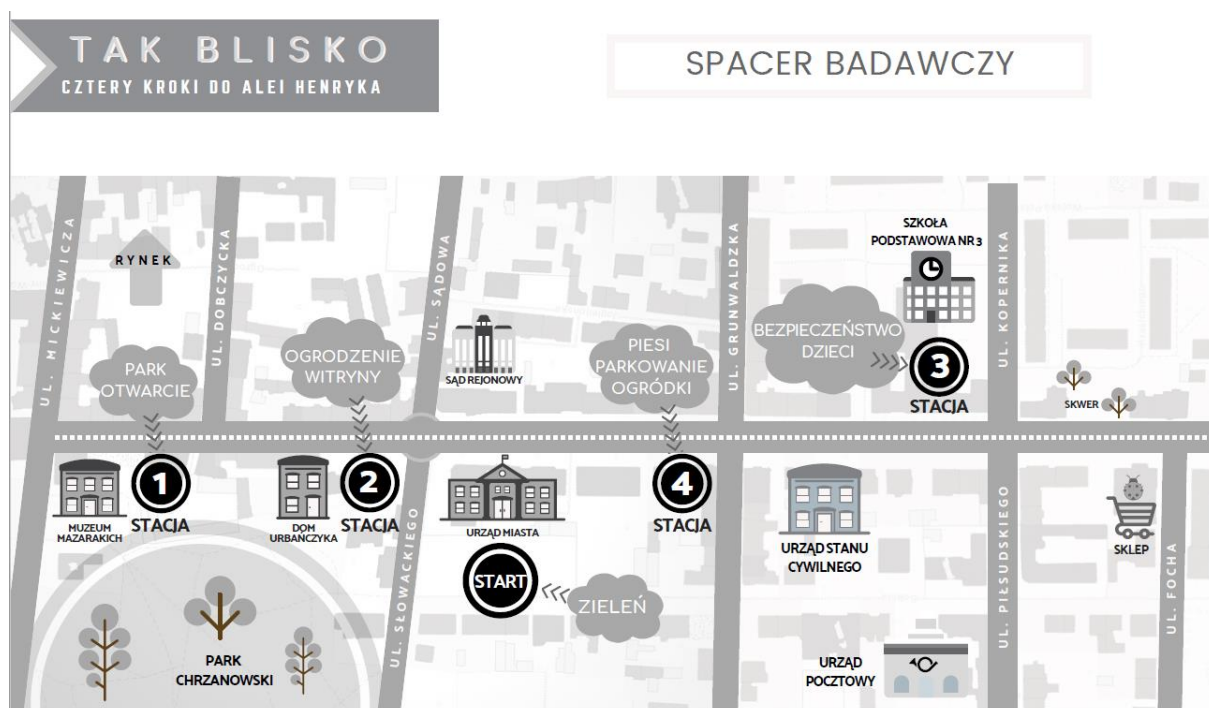
Celem spacerów badawczych⁴ było zapoznanie mieszkańców z taką formą partycypacji, a także zaangażowanie uczestników w wymianę doświadczeń w zakresie użytkowania Alei Henryka oraz spostrzeżeń dotyczących przekształcenia jej w dobrą i przyjazną przestrzeń publiczną. Spacerory stanowiły okazję, aby spojrzeć na Aleję Henryka na nowo, zobaczyć i doświadczyć jej wady i zalety, dostrzec potencjały.

Spacerory odbyły się w dniach 19, 20 i 21 czerwca 2018 roku (wtorek, środa, czwartek) w godzinach 17.00-19.00. Pierwszy był dedykowany mieszkańcom, drugi – organizacjom pozarządowym, a trzeci – przedsiębiorcom. Na spacerach badawczych pojawiły się łącznie 22 osoby (7 osób we wtorek, 10 osób w środę oraz 5 osób w czwartek). Byli to zarówno przedstawiciele organizacji

⁴ Grupowy spacer badawczy to interaktywna terenowa metoda stosowana przy partycypacyjnym projektowaniu przestrzeni publicznych i mieszkaniowych. Technika opiera się na: obserwacji, wymianie spostrzeżeń oraz moderowanej dyskusji nad sprecyzowanymi wcześniej kwestiami kluczowymi. Do udziału zaprasza się osoby związane z przestrzenią (mieszkańcy, użytkownicy) i zachęca do dzielenia się osobistymi doświadczeniami w zakresie korzystania z przestrzeni. Spacer można stosować jako narzędzie diagnostyczne dla poznania problemów, słabych stron terenu oraz konkretnych oczekiwań (np. przystosowania przestrzeni do określonych potrzeb, nadawania nowych funkcji) czy testowania rozwiązań.

pozarządowych, lokalnych instytucji kultury i mediów, przedsiębiorcy, jak i sami mieszkańcy zainteresowani ożywieniem przestrzeni Alei Henryka w Chrzanowie. W związku z tym spacerzy dotyczyły tych samych zagadnień, jednakże ze względu na różne grupy uczestników akcenty w dyskusji podczas poszczególnych spacerów różnie się rozkładały. Spacerzy prowadzili moderatorzy Centrum Doradztwa Strategicznego z Krakowa ze wsparciem eksperta ds. architektury – architekta z firmy P.A. NOVA.

W pierwszej części wydarzenia spacerowano po Alei Henryka według wytyczonej trasy oraz rozmawiano na temat kilku wybranych wątków, takich jak: zieleń, usługi, estetyka, potrzeby poszczególnych typów użytkowników przemieszczających się po ulicy. Dla uczestników przygotowano materiały pomocnicze w formie mapek z oznaczonymi stacjami i kwestiami do zastanowienia się. W drugiej części w formule pracy warsztatowej, w odniesieniu do wybranych cech udanej przestrzeni (na podst. publikacji Project for Public Spaces⁵), uszczegóławiano poruszone wcześniej tematy, generowano pomysły na rozwiązania.

Grafika 8. Materiał dla uczestników - mapka spaceru, 19 i 20 czerwca 2018 r. (na spacerze 21 czerwca odwrócono kolejność poszczególnych punktów)

Początek Alei

Dyskusję rozpoczęto od kwestii wejścia na Aleję Henryka od ulicy Mickiewicza. Uczestnicy spaceru badawczego uznali, iż dobrym pomysłem byłoby, aby na szczycie Alei znajdowało się charakterystyczne miejsce, przyciągające swoim wyglądem i ofertą. Rozważano możliwości

⁵ W publikacji autorstwa organizacji Project for Public Spaces Inc „Jak przetworzyć Miejsce. Podręcznik kreowania udanych przestrzeni publicznych” (wydanie polskie – Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, 2009) wskazuje się na cztery kluczowe cechy udanych przestrzeni, określone po przebadaniu ponad tysiąca miejsc publicznych na całym świecie, czyli: Dostępność, Funkcjonalność, Komfort i Wartość Społeczną.

Zob. http://www.mck.pk.edu.pl/panel/dokumenty/PPS,%20Jak_przetworzyc_miejsce.pdf, dostęp: 23.10.2018.

wykupu i zagospodarowanie prywatnej obecnie działki, która znajduje się u wylotu ulicy. Wśród pomysłów na miejsce rozpoczynające Aleję znalazły się:

- miejsce zielone, zapewniające przewietrzanie ulicy z charakterystycznym punktem, na przykład dużym charakterystycznym drzewem,
- zielone tarasy – niewielki budynek porośnięty zielenią, na dachu którego mogłaby znaleźć się kawiarnia zapewniająca punkt widokowy na całą Aleję,
- przedłużenie zielonego skweru znajdującego się przy szkole muzycznej.

W kontekście początku Alei (od ul. Mickiewicza do ul. Słowackiego) poruszano także następujące kwestie: ruchu drogowego (jego potencjalnego ograniczenia wyłącznie dla mieszkańców lub całkowitego zamknięcia tej części ulicy dla ruchu samochodowego), parkingów (wprowadzenie ograniczeń w korzystaniu z miejsc parkingowych wyłącznie dla mieszkańców – pod warunkiem wprowadzenia w pustostany funkcji mieszkaniowych) oraz wprowadzenia zieleni w tą część ulicy (zielen w donicach, zazielenienie balkonów, okien, dachów).

Pustostany – budynek policji

Ważnym elementem przestrzeni u szczytu Alei jest duży kubaturowy budynek – dawna komenda policji. Obecnie jest to pustostan w bardzo złym stanie technicznym. Uczestnicy spaceru zgodnie stwierdzili, że jego zagospodarowanie jest niezbędne, aby uatrakcyjnić tę część Alei i zgłosili w tym zakresie kilka pomysłów. Zwrócono uwagę, że ze względu na wielkość budynku można stworzyć w nim przestrzeń wielofunkcyjną, w której spotykać się będą różne grupy odbiorców (oferta powinna obejmować różne pory dnia, bo dzięki temu uda się zwiększyć całodzienny ruch po samej Alei). Wśród propozycji na zagospodarowanie pojawiły się:

- przestrzeń dla organizacji pozarządowych / centrum organizacji pozarządowych;
- przestrzeń dla seniorów – klub seniora;
- przedszkole;
- przestrzeń wystawiennicza / galeria;
- mieszkania.

Jeden z uczestników wskazał na aspekty własności działki oraz budynku – zgodnie z jego wiedzą jest to nieruchomości należąca do Skarbu Państwa, a jej stan techniczny i wysokość ewentualnych nakładów związanych z rewitalizacją obiektu przewyższałaby koszt rozbioru i postawienia całkiem nowego obiektu na działce.

Ważną kwestię stanowiła także działka przyległa do budynku. Obecnie jest ona zagrodzona, a na terenie znajdują się budynki gospodarcze / garaże. Za interesujące uznano otwarcie tej przestrzeni, dzięki czemu utworzyłoby się kolejne naturalne wejście do Parku Miejskiego od strony Alei Henryka (tu uczestnicy byli zgodni i uznali to za bardzo dobre rozwiązanie). Z drugiej strony zwrócono uwagę, iż młodzież szkolna z Chrzanowa podjęła inicjatywę i na murze od strony parku pojawiają się wystawy sztuki ulicznej – murali, graffiti. Należy zatem opracować takie rozwiązanie, aby zapewnić wejście do parku, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości realizacji kolejnych murali przez młodzież (pozostawienie części muru).

Zwrócono także uwagę na pustostan po drugiej stronie Alei (Aleja Henryka 5) i przywołano pomysły na jego zagospodarowanie. Według uczestników budynek należy prawdopodobnie do parafii i podobno kiedyś planowano uruchomienie tam świetlicy dla dzieci i młodzieży oraz udrożnienie przejście od dziedzińca kościelnego do Alei Henryka przez podwórkę nieruchomości. Realizacja takiego rozwiązania mogłoby wpuścić dodatkowy strumień pieszych/ruchu w tę część Alei.

Ogród przy Domu Urbańczyka

Kolejnym poruszonym zagadnieniem był ogród znajdujący się przy Domu Urbańczyka – filii Muzeum w Chrzanowie. Ogród jest zieloną enklawą w tej części Alei, jednak ze względu na nowe ogrodzenie jest on szczelnie zamknięty i niewidoczny dla przechodniów. Proponowano, aby ogrodzenie w takim miejscu było mniej kryjące, przepuszczało światło i pozwalało zobaczyć rośliny z zewnątrz. Innym pomysłem było stworzenie dużej bramy wejściowej do ogrodu od strony skrzyżowania ulicy Słowackiego i Alei Henryka. Będzie ono zapraszać do instytucji muzeum oraz stanowić miły widok dla spacerowiczów. W przypadku tworzenia bramy należy pamiętać o zapewnieniu dostępności osobom niepełnosprawnym, gdyż obecne wejście do ogrodu posiada próg, uniemożliwiający wjazd wózków inwalidzkich.

Witryny sklepowe / punkty handlowo-usługowe

W opinii uczestników, aby Aleja Henryka była miejscem atrakcyjnym, konieczne jest zagospodarowanie istniejących tam pustostanów (lokali o przeznaczeniu usługowym) oraz rozwój istniejącej oferty handlowo-usługowej. Jednym z najbardziej charakterystycznych pustostanów na Alei Henryka jest lokal z szyldem – „Fryzjer męski” (Aleja Henryka 19, w pobliżu skrzyżowania z ul. Sądową). Ze względu na jego dobrą lokalizację – blisko początku Alei, w pobliżu Rynku oraz instytucji muzealnych proponowano, aby przenieść tam Centrum Informacji Turystycznej, dodatkowo uzupełnione przez sklep z rękodziełem / sztuką regionalną. Innym pomysłem było ulokowanie tam sklepu/ wypożyczalni/kawiarni z gramy planszowymi – kiedyś taki sklep mieścił się przy Alei i cieszył się zainteresowaniem, zwłaszcza młodych mieszkańców, ale został przeniesiony w inne miejsce. Uczestnicy spacerów sugerowali również możliwość utworzenia w tym lokalu usług społecznych lub kulturalnych tzn. klubokawiarni, filii biblioteki (przeniesienie klubu literackiego) lub spółdzielni socjalnej. Jak wskazał jeden z uczestników, aby zajmowanie pustych lokali było interesujące dla przedsiębiorców/instytucji, Aleja powinna przyciągać ludzi przynajmniej 3 lub 4 istotnymi punktami/miejscami generującymi ruch – takie miejsca to może być sfera dla dzieci pod szkołą, zagospodarowany pod usługi społeczne i kulturalne budynek/lokal (np. w ramach budynku policji), lokomotywa na dole Alei. Podczas spacerów zgłoszono też pomysł utworzenia w którymś z istniejących pustostanów (bez wskazywania konkretnej lokalizacji) lokalnego domu sąsiedzkiego / powszechnie dostępnej klubokawiarni / galerii sztuki / przestrzeni dla organizacji pozarządowych.

Pozostałe punkty usługowo-handlowe (obecnie istniejące, ale także te, które powstaną w przyszłości) powinny wychodzić ze swoją ofertą w przestrzeń Alei poprzez ustawienie ogródków kawiarnianych czy straganów z towarami na chodnikach. Taka aranżacja chodników wymagałaby uporządkowania terenu, w tym przycięcia lub wycięcia niektórych drzew.

Uczestniczka prowadząca działalność gastronomiczną przy Alei zwróciła uwagę, że obecnie nie dostrzega wystarczającego ruchu i zainteresowania ogródkami, który skłaniałby do takiej inwestycji (wiąże się to z koniecznością ponoszenia opłaty na rzecz Urzędu Miasta za wykorzystanie części chodnika, jeśli nie wykorzystuje się wyłącznie części posiadanej prywatnej działki przylegającej do obiektu).

Grafika 9. Kolaż zdjęć ze spacerów badawczych

Szkoła i jej otoczenie

Szkoła Podstawowa nr 3 (Aleja Henryka 43) posiada przyjazną przestrzeń dla dzieci i młodzieży wewnątrz podwórza, tam też znajduje się jedyne otwarte wejście do szkoły. Od Alei Henryka budynek jest zamknięty (choć posiada kilka wejść), a przestrzeń z tej strony przy szkole wymaga zagospodarowania i pielęgnacji. W pierwszej kolejności należy jednak zwiększyć poczucie bezpieczeństwa użytkowników poprzez zwiększoną liczbę partoli policji w tych okolicach oraz zamontowanie monitoringu.

Innym pomysłem było stworzenie miejsc parkingowych / postojowych specjalnie dla rodziców podwożących swoje dzieci samochodem. Miejsce postojowe w stylu kiss&ride umożliwiłoby szybkie i bezpieczne pozostawienie lub odebranie dzieci ze szkoły. Wyznaczenie takiej strefy wyłącznie do zatrzymywania (ale nie do parkowania) byłoby zdaniem uczestników dobrym rozwiązaniem.

Zgłoszono też pomysł, aby przestrzeń przy szkole wyróżnić wizualnie, tak by od razu sygnalizowała, iż jest to strefa dzieci (wymalowanie klas na ziemi, wprowadzenie drobnych elementów instalacji do zabaw – np. bujak i inne rozwiązania pozwalające na wyraźne wyodrębnienie tego miejsca od reszty ulicy). Przy budynku jest kilka „zatoczek”, w których kiedyś stały ławki (teraz stoi tylko jedna) – zatoczki te stanowią potencjał do zagospodarowania, może niekoniecznie pod ławki, ale właśnie na elementy niewielkiej infrastruktury dedykowanej dzieciom.

W przyszłości planując zagospodarowanie części Alei bezpośrednio w sąsiedztwie szkoły, konieczne wydaje się skonsultowanie kształtu tej przestrzeni z bezpośrednio zainteresowaną grupą, a więc dyrektorem szkoły, pracownikami i rodzicami dzieci uczęszczających do niej.

Zieleń

Aleja Henryka na odcinku od ul. Mickiewicza do ul. Słowackiego jest dość wąska i pozbawiona zieleni. Uczestnicy spacerów zaproponowali, aby wprowadzić zielen wertykalną w formie zielonych elewacji bądź też ukwieconych okien.

Za konieczne uznano zachowanie szpalerów drzew w dalszej części Alei, argumentując, że nadają ulicy charakter i zapewniają cień. Sugerowano, że przydałaby się bardziej o nie zadbać poprzez odpowiednie przycinanie i inne zabiegi pielęgnacyjne (dodawano, aby zwrócić uwagę na profesjonalizm takich działań – obecnie czasami przycinanie idzie za daleko i niektóre drzewa usychają, zdarza się też, że drzewa są zabetonowywane). W trakcie drugiego spaceru badawczego rozważano usunięcie trzech drzew, rosnących na odcinku między ul. Grunwaldzką a ul. Kopernika, które w opinii uczestników znajdują się zbyt blisko zabudowy mieszkaniowej i przeszkadzają jej mieszkańcom.

Uczestnicy spotkań zwrócili także uwagę na dwa zielone skwery, znajdujące się bezpośrednio przy Alei, pomiędzy ulicami Kopernika oraz Kochanowskiego. Pierwszy ze skwerów wymaga pielęgnacji i przycięcia znajdujących się tam krzewów, naprawy zniszczonej nawierzchni i wprowadzenia małej architektury (ławka, kosz na śmieci, oświetlenie). Na drugim skwerze znajduje się jedynie trawnik, proponowano zatem, aby w jego miejsce stworzyć łąkę miejską, na której znajdą się różne polskie kwiaty łąkowe, jak maki polne czy chabry i będzie to przestrzeń do odpoczynku i kolejna oaza zieleni w tej części ulicy.

Zmiany w układzie komunikacyjnym

Bardzo istotną kwestią na Alei Henryka jest układ komunikacyjny oraz zapewnienie możliwości swobodnego poruszania różnym grupom, w tym m.in. pieszym i rowerzystom.

Proponowano, aby miejsca parkingowe zamieniono na równoległe, szczególnie na odcinku od ulicy Sądowej aż do ulicy Kopernika. Obecny skośny sposób parkowania zajmuje dużo przestrzeni, a także zmniejsza bezpieczeństwo na ulicy, w szczególności podczas wyjazdu z miejsca parkingowego. Dodatkowo taka zmiana pozwoliłaby na wprowadzenie w pasie ulicy ścieżki rowerowej, której propozycje trasy znajdują się na poniższym schemacie (obecnie rowerzyści

jeżdżą po chodnikach, warto zapewnić im do tego odpowiednią niekolizyjną trasę). Podkreślano, że należy pamiętać, że ograniczenie miejsc postojowych na Alei Henryka wymusza konieczność znalezienia przestrzeni parkingowych w pobliżu Alei. Ponadto przedstawiciele przedsiębiorców zdecydowanie sprzeciwiali się ograniczeniu liczby miejsc parkingowych, których ich zdaniem jest i tak zbyt mało.

Grafika 10. Propozycja tras ścieżki rowerowej biegnącej wzdłuż Alei Henryka

Większość uczestników spacerów badawczych była zgodna co do ograniczenia liczby samochodów parkujących na Alei, jednakże w zamian zaproponowali wprowadzenie komunikacji zbiorowej, której trasa powinna biec wzdłuż Alei, bądź też przecinać ją w kilku miejscach. Ważne jest, aby na Alei Henryka powstało więcej przystanków autobusowych, co przyczyniłoby się do większej dostępności komunikacyjnej tego miejsca. W dalszej kolejności byłoby to argumentem dla mieszkańców Chrzanowa oraz użytkowników Alei Henryka do rezygnacji z samochodów na rzecz komunikacji publicznej. Należy jednak rozważyć możliwości funkcjonowania komunikacji publicznej w tym miejscu, w tym przede wszystkim zweryfikować całą siatkę połączeń komunikacji publicznej na terenie miasta. Uczestnicy spaceru badawczego rozważali możliwość stworzenia jednej specjalnej linii biegnącej wzdłuż Alei (krótka linia, na której będzie jeździł niewielki autobus / bus) lub wprowadzenia zmian w trasach kilku istniejących autobusów. Wstępnie zaproponowano trzy dodatkowe miejsca na przystanki autobusowe – pod Urzędem Stanu Cywilnego, Urzędem Miasta oraz przy ulicy Mickiewicza.

W kontekście układu komunikacyjnego zwrócono także uwagę na istotną rolę ulicy Siennej dla ruchu samochodowego. Przecina ona Aleję Henryka, a jest jedną z najczęściej uczęszczanych ulic w tej części miasta. W związku z tym zwrócono uwagę, iż może być ona potencjalnie niebezpieczna, w szczególności w przypadku wpuszczenia ruchu rowerowego na Aleję Henryka.

Ponadto uczestnicy postulowali zwiększenie liczby przejść dla pieszych (np. dodatkowe przy szkole) oraz zgłosili potrzebę wydłużenia godzin otwarcia bramy przejazdowej przy Urzędzie Stanu Cywilnego w celu ułatwienia dojścia do ul. Sokoła (przejście przez bramę stanowi skrót do sali MOKSiR mieszczącej się przy ul. Sokoła 24, gdzie odbywają się wydarzenia kulturalne, spotkania Akademii Seniora itp.).

Kolejny tematem ważnym dla uczestników były **bariery przestrzenne**, które utrudniają poruszanie się osobom niepełnosprawnym i o ograniczonej mobilności, a niekiedy wręcz uniemożliwiają korzystanie z oferty instytucji/lokalii znajdujących się przy Alei. W tym kontekście wskazywano na następujące elementy:

- wysokie krawężniki przy ulicy Grunwaldzkiej oraz ulicy Kochanowskiego,
- schody przy szkole podstawowej (na ulicy Kopernika);

- schody do niektórych lokali usługowych, w tym banku;
- próg przy wejściu do ogrodu Muzeum (Dom Urbańczyka).

Postulowano, aby wyeliminować tego typu bariery, a remontując Aleję zadbać także o dostosowanie nawierzchni do potrzeb osób o ograniczonej mobilności – tak, by była to przestrzeń przyjazna i bezpieczna dla wszystkich mieszkańców.

Elementy małej architektury

Innymi ważnymi kwestiami poruszonymi w trakcie spaceru badawczego był brak elementów małej architektury na terenie Alei, w tym przede wszystkim ławek, na których można byłoby odpocząć. Zwrócono uwagę, iż mogłyby to być ławki posiadające oparcia bądź wyprofilowane specjalnie do siedzenia (uniemożliwiające spanie na nich), dzięki czemu służyłyby mieszkańcom do wypoczynku, a nie osobom spożywającym alkohol i śpiącym. W częściach Alei najbardziej narażonych na wspólne alkoholowe biesiady można zainstalować ławki/siedziska jednoosobowe.

Uczestnicy zaproponowali również, aby w ciągu Alei wprowadzić elementy umożliwiające kontakt z wodą, np. poidelka, miejsca do umycia rąk, mini fontanny.

Pojawił się też pomysł, aby elementy małej architektury miały jakiś motyw przewodni nawiązujący do historii i tradycji miejsca (np. małe lokomotywy).

Historyczny charakter ulicy

Uczestnicy spotkań zastanawiali się nad możliwościami wprowadzenia elementów budujących historyczną i społeczną tożsamość ulicy. Wydarzenia oraz elementy historyczne mogłyby nawiązywać do postaci Henryka Loewenfelda. Zaproponowano np. umieszczenie plansz informacyjnych z historią tej postaci i jej wkładem w utworzenie Alei i rozwój miasta, zamontowanie niewielkich tabliczek objaśniających pochodzenie nazwy pod tablicą adresową z nazwą ulicy. Innym pomysłem na uhonorowanie jego pamięci było stworzenie święta ulicy (np. w dniu imienin Henryka czy w formie wiosennego/letniego pikniku u Loewenfeldów), w trakcie, którego będą podawane lokalne potrawy.

Pojawiła się też propozycja zorganizowania konkursu dla młodzieży na mural dotyczący historii rodu Loewenfeldów, który mógłby ozdobić jeden z budynków znajdujących się przy Alei.

Uczestnicy zwrócili też uwagę na inny ważny dla mieszkańców Chrzanowa element tożsamości lokalnej, który mógłby stanowić inspirację dla zagospodarowania Alei Henryka – działalność fabryki FABLOK – Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce. Przedstawiono zatem pomysł umieszczenia prawdziwej Lokomotywy w przestrzeni miasta przy Alei Henryka, który nawiązywać będzie właśnie do lokalnej tożsamości, a z drugiej strony będzie ciekawą atrakcją przyciągającą mieszkańców i turystów do tego miejsca. Lokalizacja lokomotywy – zgodnie z e-mailem przesłanym przez Stację Chrzanów – jest proponowana na dole Alei (jedna z rozważanych lokalizacji to przestrzeń przy skrzyżowaniu Alei Henryka z ul. Sienną – w zależności od statusów działek na północnej części działki nr 3543/2 nad sklepem Netto lub obok na działkach nr 4346/2 i 4346/3; kolejna z rozważanych lokalizacji to fragment terenu Skarbu Państwa po północnej stronie stacji w Chrzanowie działka nr 3998/179). W tym kontekście pojawił się też pomysł, aby

w przestrzeń Alei wprowadzić, na wzór wrocławskich krasnali, fablokowskie lokomotywy, na podstawie których można by stworzyć miejski quest – zachęcać do ich szukania i poznawania przy tym historii miejsca.

Wśród sugestii odnoszących się do podkreślenia historycznych walorów ulicy zaproponowano także utworzenie spacerownika po Alei czy cyklu niedzielnych spacerów z przewodnikiem (np. organizowanych przez Muzeum). Pojawiły się głosy, że chrzanowianie kiedyś specjalnie przychodzili na Aleję, aby pospacerować, a obecnie ten zwyczaj prawie zanikł (co może wynikać także z faktu, że niewiele się tam dzieje, a kawiarnie/punkty gastronomiczne są otwarte do 18), dlatego warto przywrócić tę funkcję ulicy i zachęcać mieszkańców do spacerowania.

Wydarzenia odbywające się na ulicy nie zawsze musiałyby łączyć się z historią, zamiast tego nawiązywać do innych cech tej przestrzeni, np. święto ulicy mogłoby przyjąć formę święta lip czy święta drzew.

Grafika 11. Zdjęcia map z notatkami z dyskusji po spacerach badawczych

Inne poruszone kwestie

Ważną sprawą jest także brak toalet publicznych.

Potencjał przedsiębiorców działających w branży gastronomicznej – osoba reprezentująca tę grupę obecna spacerze wskazywała, że wśród przedsiębiorców działających przy Alei dostrzega

raczej potencjał do współpracy niż konkurencji („im więcej lokali, tym więcej ludzi, więc tym lepiej dla wszystkich”). Organizacja różnych wydarzeń i imprez na Alei, które mogłyby przyciągnąć ludzi na ulicę i zbudować jej markę/rozpoznawalność byłaby dla przedsiębiorców korzystną propozycją i prawdopodobnie chętnie braliby udział w takich imprezach, a chwilowe zamknięcie ulicy na taką okazję raczej nie budziłoby ich sprzeciwu.

Pojawił się też wątek zarządzającego ulicą (w duchu idei Town Centre Management⁶) wprowadzony przez moderatorów, który uczestnicy uznali za interesujący. Wśród potencjalnych osób/instytucji, które mogłyby pełnić taką funkcję wskazywano na miejskie instytucje kultury – w tym Bibliotekę czy specjalnie oddelegowanego do tego zadania przedstawiciela Urzędu Miasta.

Obecnie ulica jest nieco zaniedbana (m.in. nieczystości po psach i gołębiach), dlatego utrzymanie czystości przestrzeni powinno stanowić jeden z priorytetów.

Warto byłoby wspomóc prywatnych właścicieli poprzez dotacje miejskie do remontu elewacji budynków przy Alei Henryka.

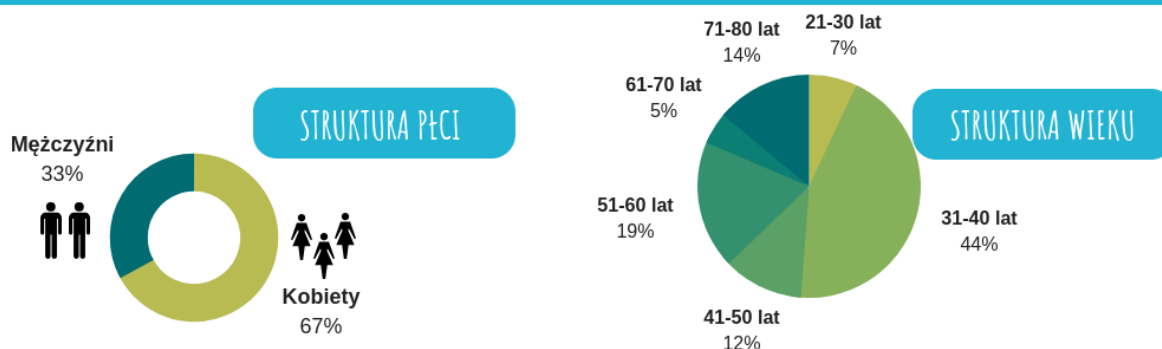
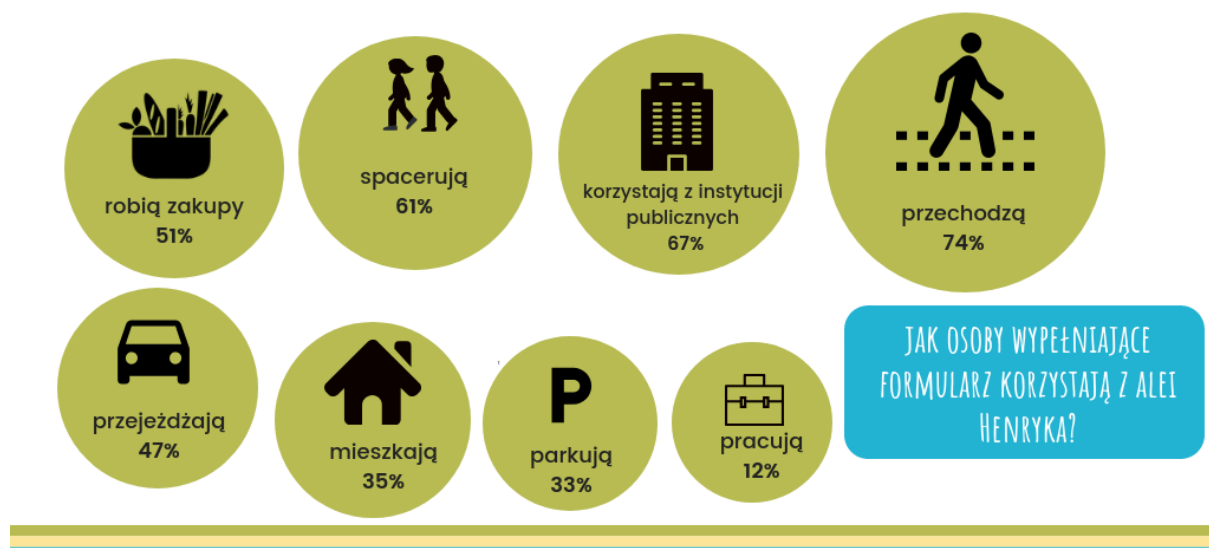
⁶ Więcej na temat samej idei:

http://www.amcv.be/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2&lang=en, dostęp: 23.10.2018.

Formularz opinii

Od 1 czerwca do 17 października 2018 r. mieszkańcy mogli dzielić się swoimi potrzebami i opiniami na temat Alei Henryka za pomocą specjalnie przygotowanego formularza. Formularz znajdował się w Bibliotece – tuż obok makiety 3D, został także zmieszczony do pobrania na stronie internetowej projektu. Poprzez kwestionariusz zapytano o wady i zalety Alei Henryka, a także poproszono o podzielenie się propozycjami zmian, które przyczyniłyby się do ulepszenia tej przestrzeni⁷.

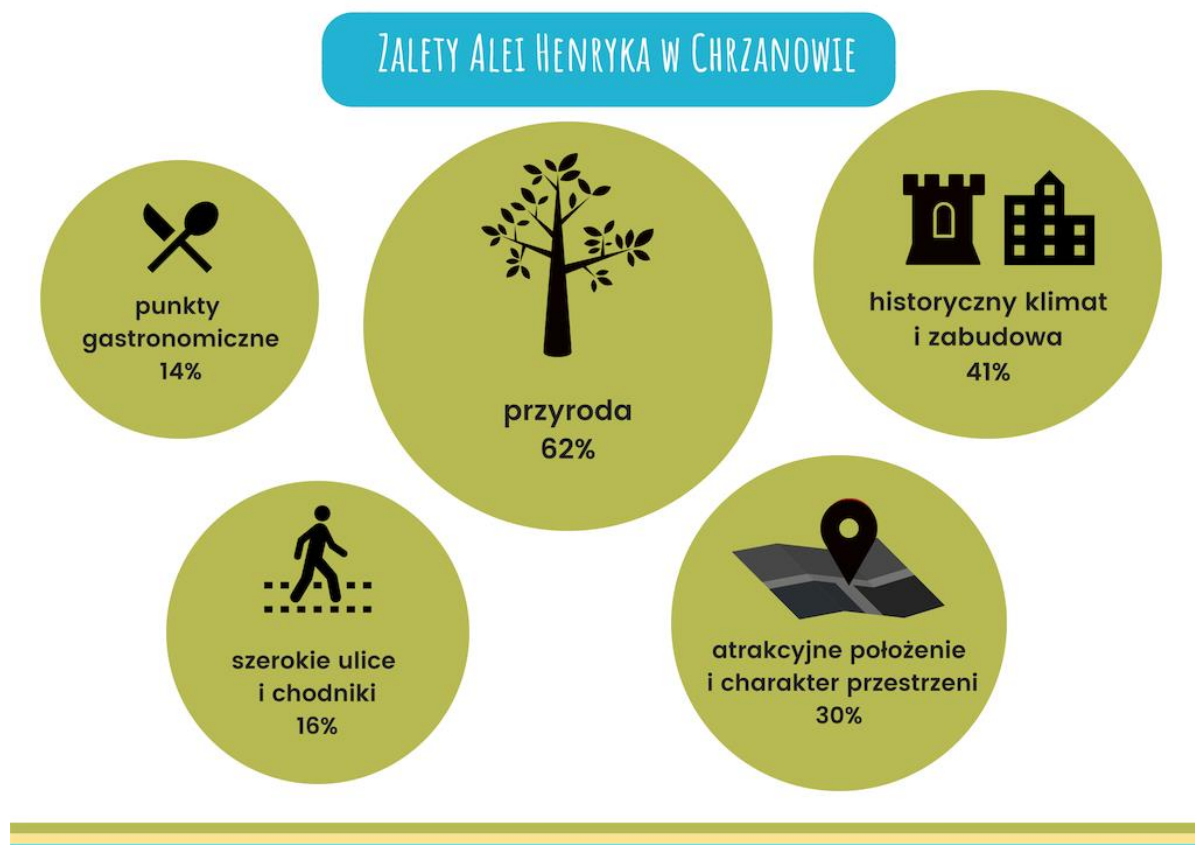
Formularz wypełniły 43 osoby (29 kobiet, 14 mężczyzn), a ich średnia wieku wyniosła 47 lat (najmłodsza osoba miała 24 lata, zaś najstarsza 79 lat). Większość stanowili mieszkańcy Chrzanowa (37 na 43, pozostali w Chrzanowie pracują i/lub przebywają okazjonalnie, aby coś załatwić), a 1/3 – mieszkańcy Alei Henryka. Były to osoby, które Alei najczęściej używają po to, by nią przejść – gdzieś dotrzeć, skorzystać z instytucji publicznych zlokalizowanych przy ulicy, spacerować.

Grafika 12. Wyniki formularza opinii - sposoby korzystania z Alei Henryka (wyniki nie sumują się do 100% - można było wskazać kilka odpowiedzi) oraz struktura wieku i płci

⁷ Formularz składał się z pytań otwartych tzn. osoby wypełniające wpisywały swoje propozycje. Na potrzeby podsumowania i wizualizacji wyników poszczególne odpowiedzi zostały przyporządkowane do bardziej ogólnych kategorii (np. drzewa do kategorii „zieleni”, a kawiarnie do kategorii „punkty gastronomiczne”). Podczas omawiania kategorii wymienia się przykładowe odpowiedzi udzielone przez uczestników.

Wśród obecnych zalet Alei Henryka najczęściej wskazywano na przyrodę – drzewa, kwiaty znajdujące się przy ulicy (62%). Blisko połowa osób za atut uznała „historyczny klimat miejsca” i zabytkową zabudowę, a co trzeci z wypełniających – atrakcyjne położenie i charakter przestrzeni (długość ulicy, cień, lokalizację w centrum, założenia architektoniczne, zróżnicowanie poziomów, dostępność ławek). Do mocnych stron zaliczono również szerokie ulice i chodniki oraz punkty gastronomiczne – kawiarnie, restauracje. Kilka osób wymieniło też dostępność do instytucji publicznych/ urzędów oraz cichy i spokojny charakter okolicy.

Grafika 13. Wyniki formularza opinii - zestawienie najczęściej wskazywanych zalet Alei Henryka (wyniki nie sumują się do 100% - można było wskazać kilka odpowiedzi)

Z kolei najczęściej wymienianą wadą Alei Henryka było ogólne zaniedbanie przestrzeni (56%) – wskazywano tutaj na zły stan budynków i nawierzchni, pustostany, nieporządek, niewystarczające zagospodarowanie ulicy – w tym za mało ławek czy brak ścieżek rowerowych. Stosunkowo częste (29%) były również odpowiedzi dotyczące obecności osób nietrzeźwych/ spożywających alkohol, w tym zachowujących się głośno i agresywnie. Do słabych stron Alei zaliczono niewystarczająco rozwiniętą ofertę handlowo-usługową (wpisywano hasło: mało sklepów, niezbyt atrakcyjna oferta, brak atrakcji, „zamiera wieczorami”) oraz trudności z parkowaniem – przede wszystkim krytykowano obowiązujące płatne rozwiązanie (Aleja jest włączona do strefy płatnego parkowania na odcinku ul. Mickiewicza - ul. Sienna) oraz niewystarczającą ilość miejsc parkingowych. Wśród wad pojawiło się także niskie poczucie bezpieczeństwa, łączone głównie z brakiem odpowiedniego oświetlenia. Dodatkowo kilka osób

zwróciło uwagę na zaniedbaną zieleni (w tym głosy, że niektóre ze starych drzew są zaniedbane i stanowią zagrożenie dla użytkowników ulicy) oraz dominację samochodów.

WADY ALEI HENRYKA W CHRZANOWIE

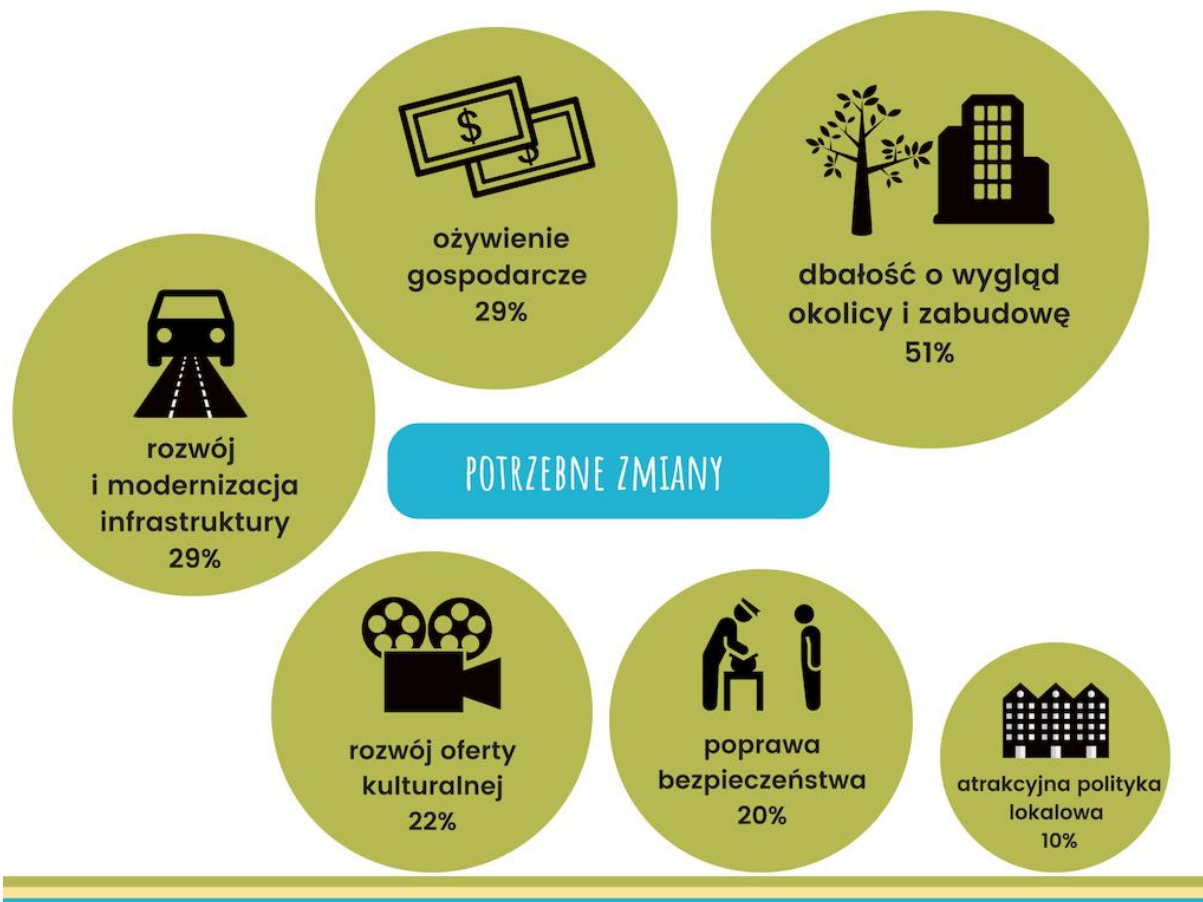

Grafika 14. Wyniki formularza opinii - zestawienie najczęściej wskazywanych wad Alei Henryka (wyniki nie sumują się do 100% - można było wskazać kilka odpowiedzi)

Osoby wypełniające formularz uznały, że Aleja Henryka potrzebuje reaktywacji, renowacji i ożywienia. Wskazano, że zmiany są potrzebne przede wszystkim w następujących obszarach:

- **wygląd okolicy i zabudowy – większa dbałość o te elementy** polegałyby m.in. na remoncie budynków i zagospodarowaniu pustostanów, zasadzeniu dodatkowych roślin i pielęgnacji istniejącej i nowej zieleni (m.in. usunięcie niektórych drzew – tych niezadbanych i niebezpiecznych; zadbanie o skrawek zieleni naprzeciw Biedronki), wprowadzeniu mebli miejskich (ławek – w tym tematycznych, stojaków na rowery i in.), ale też elementów, które będą nawiązywać do tradycji, np. punkty z okienkami „wehikuł czasu” – w środku stare zdjęcia tych miejsc, małe lokomotywyki fablokowskie (na wzór wrocławskich krasnali);
- **oferta handlowo-usługowa** – sygnalizowano konieczność **gospodarczego ożywienia ulicy**, m.in. przez rozwój punktów gastronomicznych, rozszerzenie oferty handlowej o aktualny i potrzebny asortyment;
- **infrastruktura – postulowano następujące zmiany:** remont jezdni i chodników (m.in. wymiana nawierzchni chodników na płaskie płyty przyjazne osobom o ograniczonej mobilności, ale też elegancka dobrej jakości kostka granitowa), wytyczenie ścieżek rowerowych, uporządkowanie kwestii parkowania (zróżnicowane głosy – niektórzy opowiadali się za likwidacją miejsc parkingowych, inni za ich zwiększeniem; ponadto hasła

zniesienia strefy oraz utworzenia parkingu podziemnego), zmiany charakteru ulicy na deptak – głównie funkcja spacerowa, zamknięcie lub wprowadzenie ograniczeń dla ruchu samochodowego.

Grafika 15. Wyniki formularza opinii - zmiany uznane za najbardziej potrzebne na Alei Henryka (wyniki nie sumują się do 100% - można było wskazać kilka odpowiedzi)

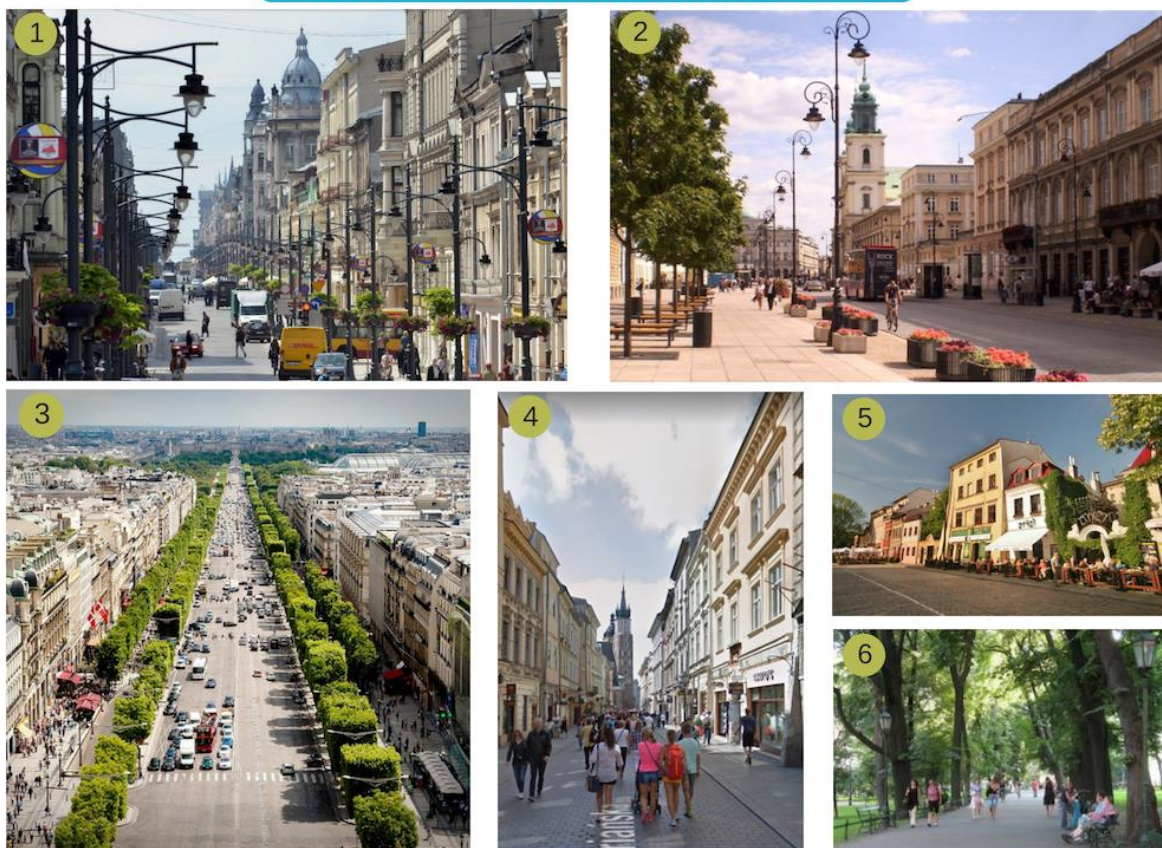
Blisko 1/4 wypełniających zasignalizowała także **potrzebę rozwoju oferty kulturalnej / spędzania czasu wolnego**. Propozycje dotyczyły zarówno ulokowania przy Alei Henryka kolejnych instytucji, jak i organizacji tam różnych wydarzeń. Wskazywano, że w efekcie tego typu zmian ulica stałaby się dla mieszkańców miejscem spotkań. Zgłoszono pomysły, takie jak: otwarcie biblioteki i punktu spotkań kulturalno-oświatowych dla seniorów i młodzieży, kluby malucha, kawiarnie/miejsca przyjazne rodzinom z dziećmi, wystawy, organizacja wydarzeń z okazji różnych świąt i dni okolicznościowych – w tym Dnia Dziecka, organizacja corocznego święta ulicy (zakładającego stragany uliczne, degustacje – „podobnie jak w Wygiełzowie”, możliwość zwiedzania Urzędu Miasta i Sądu, zaangażowanie muzeum np. wystawy).

Wskazywano także na potrzebę **poprawy bezpieczeństwa** w okolicach Alei Henryka. Sugerowano m.in. zamontowanie dodatkowego oświetlenia, zainstalowanie monitoringu, częstsze patrole policji i straży miejskiej, poprawę oznakowania przejść dla pieszych, ograniczenie liczby sklepów monopolowych. Pojawiły się pojedyncze głosy postulujące opracowanie atrakcyjnej polityki lokalowej/mieszkaniowej w postaci obniżenia czynszów, aby zachęcić przedsiębiorców lub mieszkańców do wynajmu lokali.

W formularzu istniała także możliwość pozostawienia dodatkowych uwag. Skorzystały z niej dwie osoby. Pierwsza uwaga dotyczyła wprowadzenia święta Alei Henryka, druga – aktywizacji zawodowej młodych ludzi, wprowadzenia innowacji oraz szukania inwestorów, aby w ten sposób ożywić gospodarczo ulicę.

Osoby, które wypełniły formularz, postulowały, aby Aleja Henryka tętniła życiem i była pełna miejsc przyciągających ludzi o różnych porach dnia, była przestrzenią atrakcyjną dla rozmaitych użytkowników miasta: pieszych, rowerzystów, osób starszych i rodziców z dziećmi. Mogłaby przypominać ulice / aleje dużych miast, nadmorski deptak. Niektórzy podali konkretne miejsca, do których w przyszłości mogłaby być podobna Aleja Henryka. Propozycje, które uzyskały więcej niż jedno wskazanie to: ul. Piotrkowska w Łodzi, ul. Krakowskie Przedmieście w Warszawie, Pola Elizejskie w Paryżu oraz ul. Floriańska w Krakowie. Pojawiło się też kilka sugestii związanych z Krakowem (ul. Szeroka, Kazimierz, Planty, ul. Basztowa, ul. Grodzka, ale i bardziej ogólnie – uliczki wychodzące promieniście od Rynku Głównego) oraz Katowicami (Aleja Korfantego, ul. Mariacka, Rynek). Wśród odpowiedzi znalazły się także: ul. Chmielna w Warszawie, Krupówki w Zakopanem, berlińska Aleja pod Lipami, barcelońska La Rambla, ulice Oslo lub Amsterdamu, piękne uliczki w Pszczynie, pieszy pasaż jak w duńskim miasteczku Roskilde – propozycja dla odcinka Alei od ul. Grunwaldzkiej do ul. Mickiewicza.

MIEJSCA, DO KTÓRYCH MOGŁABY BYĆ PODOBNA ALEJA HENRYKA

Grafika 16. Wyniki formularza – zestawienie miejsc, do których mogłaby być podobna Aleja Henryka:
1. Ul. Piotrkowska w Łodzi, 2. Ul. Krakowskie Przedmieście w Warszawie, 3. Pola Elizejskie (Paryż), 4-6 Kraków:
4. Ul. Floriańska, 5. Ul. Szeroka, 6. Planty.

MIEJSCA, DO KTÓRYCH MOGŁABY BYĆ PODOBNA ALEJA HENRYKA

Grafika 17. Wyniki formularza – zestawienie miejsc, do których mogłaby być podobna Aleja Henryka cd.: 7. Pasaż w Roskilde (Dania), 8. Ul. Chmielna w Warszawie, 9. Krupówki (Zakopane); 10. Aleja Pod Lipami (Berlin), 11. Ulica La Rambla w Barcelonie, 12-14 Katowice: ul. Mariacka, Rynek, Aleja Korfantego.

KROK 3.

MŁODZIEŻ PROJEKTUJE – CENTRUM MIASTA OCZAMI MŁODEGO POKOLENIA

Krok 3 był dedykowany chrzanowskiej młodzieży i stanowił lekcję partycypacji w praktyce. Ten etap projektu miał na celu poszerzenie wiedzy młodych mieszkańców w zakresie partycypacji społecznej, rewitalizacji i procesów planowania przestrzeni miasta, a także aktywne włączenie ich w twórczą dyskusję o przyszłości Alei Henryka. Uczniów szkół ponadpodstawowych w Chrzanowie zaproszono do udziału w następujących działaniach:

- warsztaty projektowe z wykorzystaniem wirtualnego modelu oraz makiety 3D,
- konkurs na wizję zagospodarowania Alei Henryka.

Warsztaty projektowe

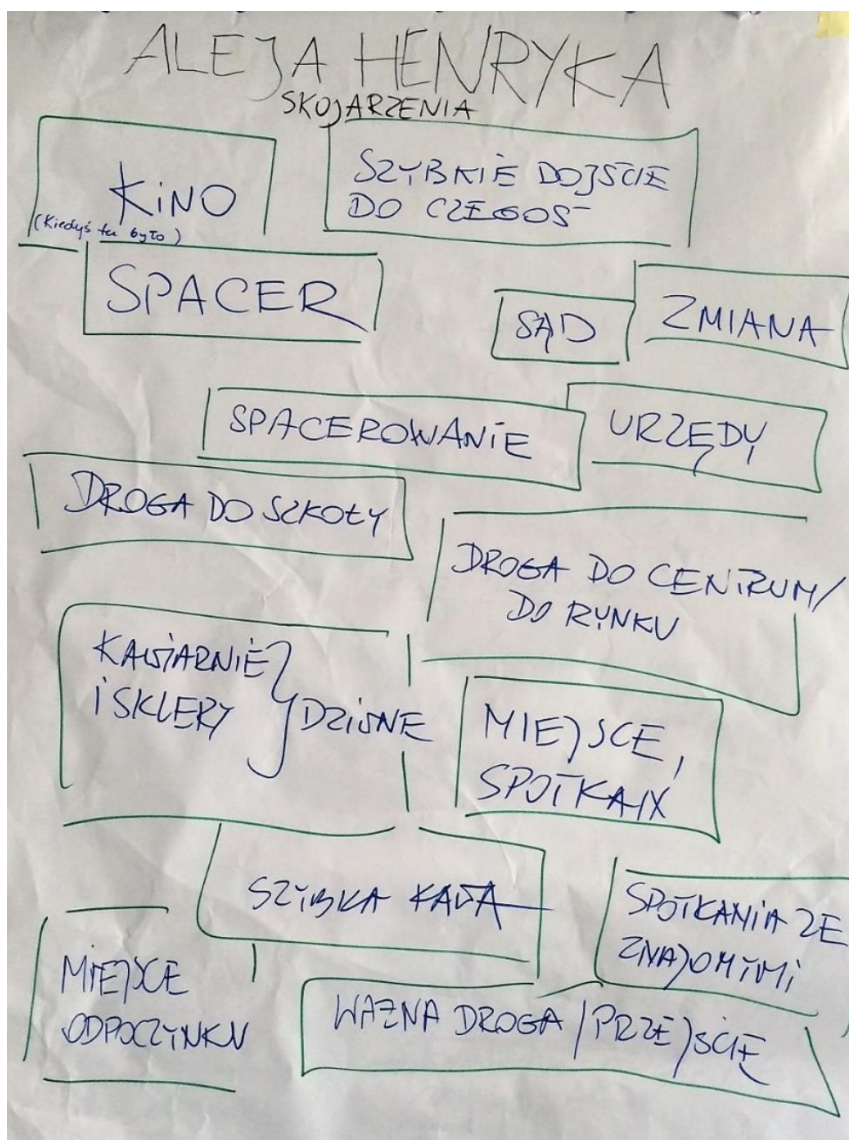
Warsztaty projektowe z młodzieżą chrzanowskich szkół ponadpodstawowych (ILO oraz ILO) odbyły się we wtorek 18 września w Bibliotece. W spotkaniu wzięło udział 15 uczestników, obecni byli także nauczyciele (opiekunowie uczniów) oraz Burmistrz Chrzanowa. Warsztaty przygotowali i przeprowadzili przedstawiciele Centrum Doradztwa Strategicznego z Krakowa, a dodatkowym wsparciem byli architekci P.A. NOVA. Warsztaty trwały 3 godziny, a ich celem było zaangażowanie uczniów w rozmowę o przyszłości Alei i przełożenie ich pomysłów na propozycje projektowe.

Spotkanie otworzyła prezentacja, podczas której wytłumaczono kluczowe kwestie dotyczące rewitalizacji i partycypacji społecznej, przypomniano historię Alei Henryka, a także przedstawiono ciekawe przykłady ożywiania ulic w innych polskich miastach. Uczestnicy dowiedzieli się m.in. czym jest 5 sfer rewitalizacji, wównerf, parklet⁸. Mieli również okazję wybrać się na spacer po wirtualnym modelu 3D Alei Henryka (film) i usłyszeć o procesie przygotowania takiego modelu.

Następnie przeprowadzono moderowaną dyskusję, w trakcie której licealiści podzielili się swoimi skojarzeniami, opiniami i potrzebami dotyczącymi Alei Henryka. Okazało się, że Aleja to szlak komunikacyjny, z którego korzystają uczniowie, idąc do szkoły albo na Rynek. Bywa także miejscem na spacer, zakupy spożywcze/szybką kawę oraz spotkania ze znajomymi w kawiarni. Uczestnicy częściej odwiedziliby Aleję, gdyby było tam więcej miejsc do spędzania czasu wolnego, np. kawiarni, dobrych restauracji (orientalnych, „egzotycznych”), zaaranżowanych stref zielonych – skwery z leżakami, mikroparki. Przyciągające byłyby też wydarzenia takie jak: koncerty/muzyka na żywo, kino lub kino plenerowe. Według uczniów wzdłuż Alei przydałyby się

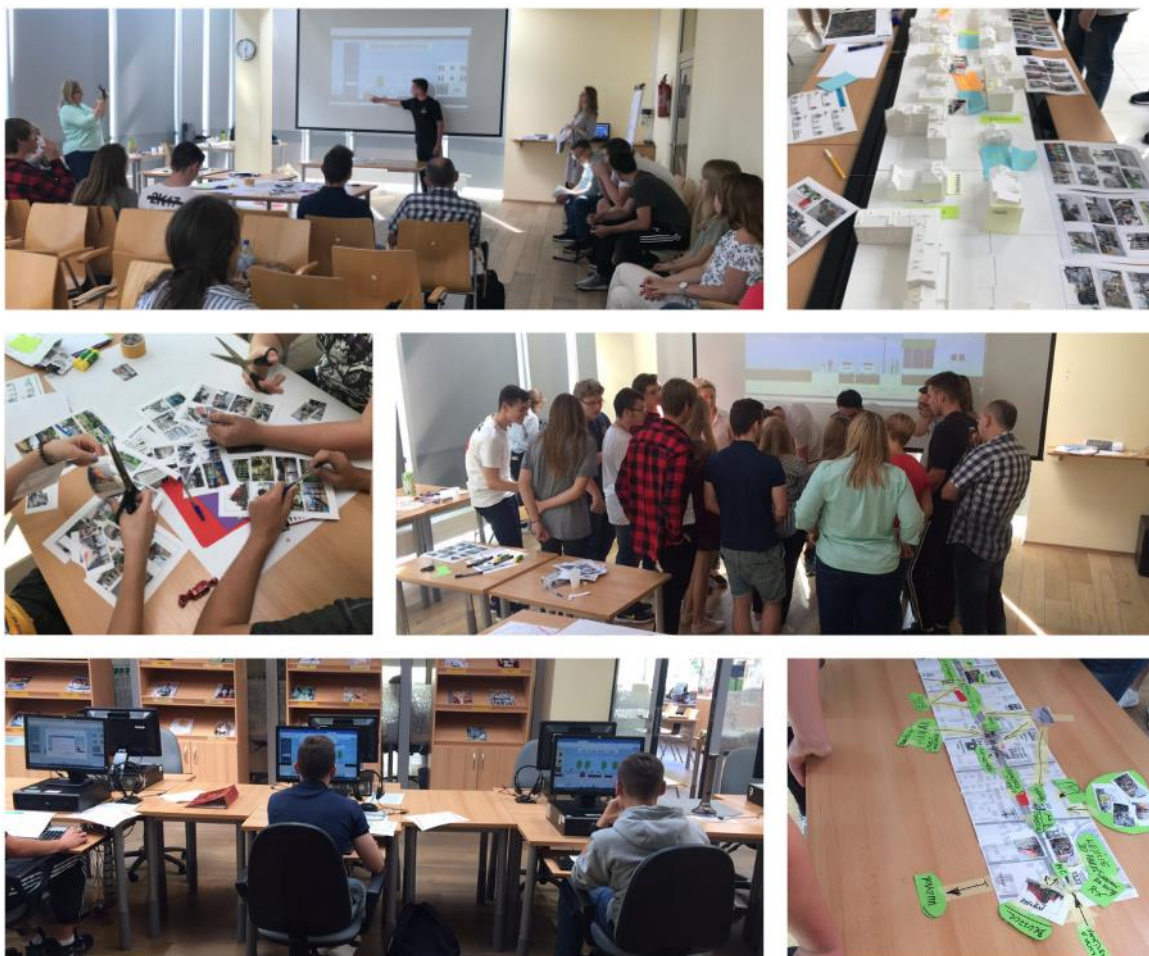
⁸ Parklet to miejscowe poszerzenie przestrzeni dla pieszych, zazwyczaj wprowadzane na ulicach zdominowanych przez samochody (zajmuje ok. 1-2 miejsca parkingowe). Na parklet składają się przede wszystkim zaaranżowane ławki/siedziska oraz zieleń/kwiaty w donicach – elementy, które pozwalają przechodniom zatrzymać się, usiąść, porozmawiać. Może być wprowadzony na stałe albo czasowo, np. w sezonie wiosenno-letnim. To rozwiązanie podnosi estetykę ulicy, a także zachęca do przemierzania się pieszo. Parklet, w przeciwieństwie do np. ogródków restauracyjnych, z założenia jest publiczny i każdy może z niego korzystać. Wśród polskich miast parklety pojawiły się m.in. w Łodzi i w Gdyni.

ścieżki rowerowe, zwłaszcza na odcinku Sądowa-Sienna. Jako przykład przyjemnie urządzonej przestrzeni, która obecnie służy uczestnikom za miejsce spotkań, wskazano Rynek w Chrzanowie.

Zdjęcie 1. Skojarzenia uczestników z Aleją Henryka - zapis na flipcharcie

Następnie uczestnicy podzieleni na mniejsze grupy opracowywali projekty zagospodarowania Alei Henryka, wykorzystując m.in. makietę 3D, mapę, internetową platformę do projektowania ulic (Streetmix). W ten sposób przygotowano rozwiązania dla następujących zagadnień: Komunikacja i przestrzeń przy ulicy, Przestrzeń dla młodych/ rekreacja na Alei Henryka, Zieleń i mała architektura.

Grafika 18. Kolaż zdjęć - praca warsztatowa, warsztaty z licealistami, 18 września 2018 r.

Przestrzeń dla młodych / rekreacja na Alei Henryka

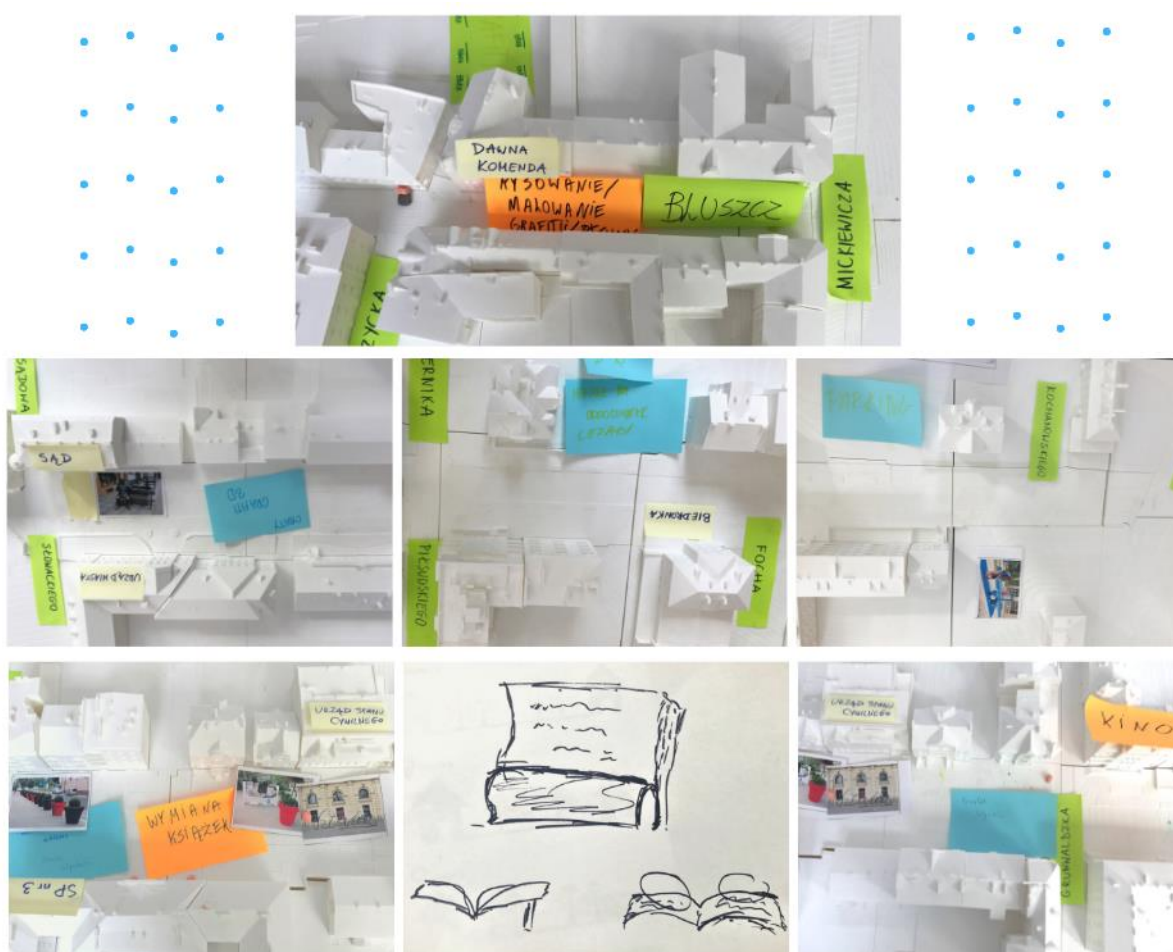
Uczniowie, którzy projektowali rozwiązania dotyczące przestrzeni dla młodych / rekreacji na Alei Henryka, pracowali z wykorzystaniem makiety 3D, nanosząc na nią swoje pomysły w postaci obrazków oraz haseł.

Dla odcinka między ul. Mickiewicza a ul. Słowackiego zaproponowano:

- zazielenienie ulicy poprzez zieleń na kamienicach – bluszcz oraz rezygnację z jednego/dwóch miejsc parkingowych na rzecz roślin w dużych donicach (ale tutaj raczej nie chciano ławek - za blisko ruchu samochodowego);
- otwarcie wejścia do parku (brama obok dawnej Komendy Policji) i uatrakcyjnienie tej przestrzeni (wejściowej) graffiti 3D na jezdni/chodniku w artystycznie ciekawej formie, niekoniecznie powiązanej z Chrzanowem/historią (np. <http://goodlooking.pl/portfolio/3d-graffiti>; <http://nasze-marzenia.eu/viewtopic.php?t=3690>);
- większa przejrzystość ogrodzenia przy Domu Urbańczyka lub otwarcie ogrodu od innej strony jako dostępnej przestrzeni publicznej.

Dla odcinka między ul. Sądową/Słowackiego a ul. Grunwaldzką zgłoszono:

- usytuowanie w okolicy UM ławeczki z siedzącą na niej rzeźbą postaci, np. Henrykiem Loewenfeldem albo jakąś inną osobą – pojawiły się pomysły, że ciekawa byłaby nie postać historyczna, a z bajki/kreskówki/ktoś wzbudzający uśmiech/zabawny;
- kolejne miejsce wskazane pod ewentualne graffiti 3D/cytaty wypisane na jezdni;
- murale lub zamiast nich – formy wizualizacji 3D – wyświetlanych na ścianach bocznych wybranych budynków w tej części Alei;
- usytuowanie na tym odcinku ławeczek z mikro-biblioteką (regał z możliwością wymiany książek) – również takie ławki czytelnicze mogłyby mieć adekwatną/ciekawą formę, np. otwartej książki na której się siada;
- uruchomienie kina w budynku narożnym (skrzyżowanie z ul. Grunwaldzką);
- stojaki na rowery w tej części Alei.

Grafika 19. Pomysły uczestników naniesione na makietę oraz propozycja ławki w kształcie książki

Dla odcinka między ul. Grunwaldzką a ul. Kopernika zaproponowano:

- wymiana zieleni wysokiej (wycinka) na zielen niską – krzewy, klomby, kwiaty w donicach – żeby było więcej światła, jaśniej i bezpieczniej, drzewa zabierają dużo miejsca i za bardzo zaciemniają przestrzeń (zdaniem młodzieży);
- ławki z wymianą książek pod szkołą – również rozmieszczenie ich w tej części ulicy.

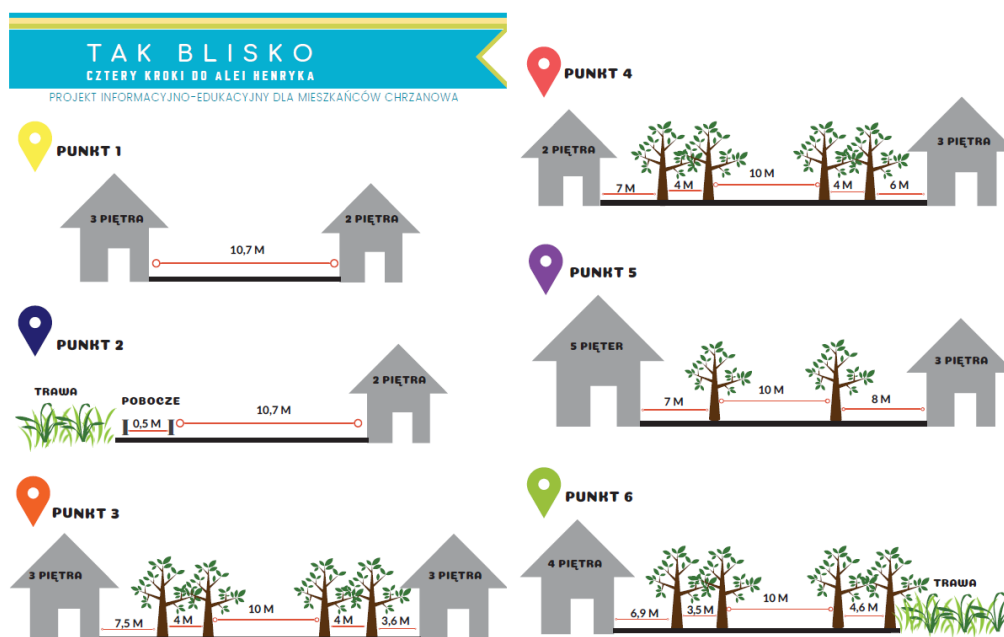
W przypadku fragmentu Alei między ul. Kopernika a ul. Focha sugerowano wykorzystanie zielonych skwerów na przestrzeń do wypoczynku, w której znajdą się leżaki, krzewy/drzewa poprzycinane w ciekawe kształty (np. skwer zwierząt – rośliny uformowane z sylwetki różnych zwierząt), a także plac zabaw dla dzieci – z dużą ilością roślin i zieleni.

Z kolei dla przestrzeni między ul. Kochanowskiego a ul. Sienną uczniowie zaproponowali utworzenie parkingu centralnego dla przyjeżdżających w okolice Alei Henryka; to w tym miejscu należałoby zostawiać samochody, a dzięki temu można by zrezygnować z dużej części miejsc parkingowych obecnie mieszczących się na Alei.

Zgłoszono też pomysły dotyczące całej Alei na wprowadzenie wydarzeń, które zachęcałyby do korzystania z tej przestrzeni: imprezy plenerowe np. karaoke, kino plenerowe, festiwal lemoniady oraz tzw. „dni deptakowe” polegające na czasowym wyłączeniu ulicy z ruchu samochodowego; Aleja stałaby się na dzień/kilka dni deptakiem wyłącznie do spacerowania i jazdy na rowerze.

Komunikacja i przestrzeń przy ulicy

Uczniowie, którzy do przedstawienia swoich pomysłów używali platformy do projektowania ulic – Streetmix, otrzymali wymiary przekrojów poprzecznych alei Henryka dla sześciu miejsc. Na początku uczniowie opracowywali indywidualnie swoje propozycje dla wybranych miejsc (wybrali punkty 3, 5 i 6), kolejno pracowali zespołowo, aby przygotować wspólne rozwiązanie dla kolejnego miejsca (punkt 2). W rezultacie powstały 4 projekty zagospodarowania różnych części Alei.

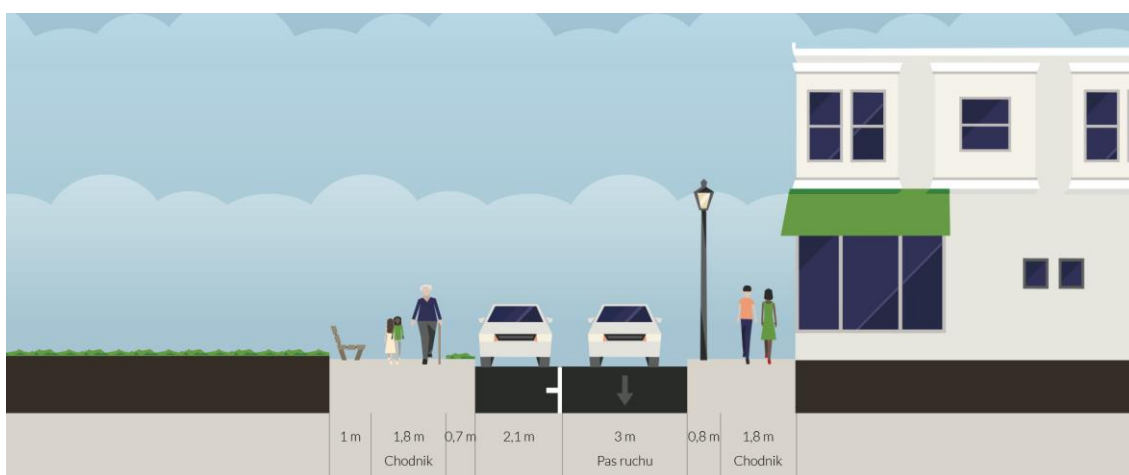
Grafika 20. Materiał dla uczestników - informacje dot. przekrojów poprzecznych dla wybranych punktów Alei

Uczestnicy w swoich projektach zwracali uwagę na potrzeby różnych użytkowników ruchu – rowerzystów, pieszych, spacerujących, parkujących i dla każdego z nich starali się wygospodarować przestrzeń, próbując zachować proporcje, tak by uniknąć dominacji samochodów. Dlatego proponowano zarówno szerokie chodniki z ławkami, jak i drogi rowerowe

czy pasy do parkowania, przy jednoczesnym utrzymaniu ruchu samochodowego. W pracach przewidziano także odpowiednie oświetlenie przestrzeni, aby użytkownicy Alei czuli się bezpiecznie i mogli z niej korzystać także wieczorami. Za ważny element uznano zieleni – zdecydowano się na zachowanie istniejących drzew i uzupełnienie ich o dodatkowe elementy, m.in. trawiaste pasy zieleni, donice z kwiatami, parklety.

Szczegółowe rozwiązania zaproponowane w projekcie dla punktu 2 (początkowa część Alei – przestrzeń między terenem Muzeum Dom Urbańczyka a budynkiem znajdującym się po drugiej stronie ulicy) były następujące:

- szerokie chodniki po obu stronach ulicy, po których można komfortowo spacerować, dostosowane do osób z trudnościami w przemieszczaniu się;
- latarnia – oświetlenie przestrzeni, a tym samym zadbanie o bezpieczeństwo pieszych;
- jeden pas ruchu (ruch jednokierunkowy);
- pas do parkowania równoległego oddzielony od chodnika pasem zieleni;
- miejsce do odpoczynku i spotkania – ławka w sąsiedztwie Muzeum. Uczestnicy sygnalizowali, że rozważali też poszerzenie chodnika po stronie Domu Urbańczyka, gdyby istniała możliwość likwidacji płotu bądź zwiększanie dostępności do terenu zielonego przy muzeum (np. dodatkowe bramy, zmiana płotu na bardziej przezierny i zachęcający do wejścia do ogrodu) – wówczas tam powinny znajdować się ławeczki i strefa odpoczynku.

Grafika 21. Wspólny projekt dla punktu 2 przygotowany za pomocą platformy Streetmix

Rozwiązania zaproponowane w projekcie dla punktu 3 (przestrzeń między Urzędem Miasta a budynkiem znajdującym się po drugiej stronie ulicy):

- szerokie chodniki, chodnik od strony szkoły z miejscem na elementy informacyjne (drogowskaz);
- zachowanie istniejących drzew;
- dwukierunkowa droga rowerowa;
- odpowiednie oświetlenie pozwalające na bezpieczne przemieszczanie się po Alei różnym użytkownikom;
- ulica dwukierunkowa (dwupasmowa);
- miejsce do spotkania i odpoczynku z dodatkową zielenią: parklet (między pasami drzew – zapewnienie cienia siedzącym);

- przestrzeń do parkowania skośnego.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie dla punktu 5 (przebieg między budynkiem, w którym znajduje się sklep Biedronka a budynkiem mieszkalnym po drugiej stronie ulicy):

- pozostawienie drzew, wprowadzenie pasów zieleni;
- pas dla ścieżki rowerowej, pas jednokierunkowy dla aut;
- przestrzeń do parkowania równoległego oraz stojaki na rowery;
- chodniki uzupełnione z jednej strony o ławeczkę, z drugiej – o parklet;
- przystanek autobusowy – wprowadzenie Alei Henryka do tras komunikacji publicznej;
- element informacyjny w przestrzeni chodnika, np. drogowy znak, tablica informacyjna.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie dla punktu 6 (w głębi Alei, ok. nr 46 przestrzeń między budynkiem mieszkalnym a zielonym skwerem pod drugiej stronie ulicy):

- zachowanie istniejących drzew, wprowadzenie dodatkowych niewielkich pasów zieleni z kwiatami;
- szerokie ponad 2-metrowe chodniki z obu stron ulicy, odpowiednio oświetlone;
- miejsca do spotkania i odpoczynku: z jednej strony ulicy ławka, z drugiej parklet;
- droga rowerowa;
- ruch samochodowy – jednokierunkowy, z uwzględnieniem dwóch pasów – do jazdy prosto oraz do skrętu.

Grafika 22. Projekty indywidualne uczestników, patrząc od góry rozwiązania dla: punktu 6 , punktu 3, punktu 5

Zieleń i mała architektura

Uczniowie w grupie dedykowanej rozwiązaniom dotyczącym zieleni i małej architektury na początku pracowali w podzespołach, koncentrując się na wybranych fragmentach Alei, a następnie połączyli siły, aby utworzyć jedną wspólną propozycję zagospodarowania Alei. Korzystano z uproszczonej mapy Alei nanosząc na nią hasła, obrazki i zdjęcia (forma kolażu).

Projektując rozwiązania w zakresie małej architektury, uczestnicy wskazali na następujące założenie generalne dla Alei:

- wprowadzenie stref różnicujących charakter ulicy: strefa „sztuka” – odcinek między ul. Mickiewicza a ul. Słowackiego i strefa „relaks” na odcinku od ul. Piłsudskiego do ul. Paderewskiego;
- wprowadzenie oświetlenia różnego typu: od tradycyjnych lamp doświetlających z góry po oświetlenie z dołu (w ulicy) oraz doświetlenie detali architektury budynków – elewacje frontowe. Uzupełnione o oświetlenie dolne pni starych drzew – pokazanie zieleni jako elementu zdobiącego ulicę. Wszystkie działania związane z oświetleniem przyczynią się także do poprawy bezpieczeństwa w tej części miasta – osoby korzystające z Alei wieczorem potrzebują czuć się bezpiecznie poprzez poprawę widoczności;
- wolny dostęp do sieci Wi-Fi na całej długości Alei;

- ławka z „Henryczkiem” – w strefie relaksu zaaranżowanie ławki z postacią patrona ulicy, na której można usiąść, zrobić sobie zdjęcie;
- dla niektórych miejsc (historyczne budynki, zaaranżowane ławki z zielenią) utworzenie geofiltrów na Snapchata lub zamieszczenie w przestrzeni naklejek z QR kodami;
- rezygnacja z organizacji koncertów i innych głośnych/muzycznych wydarzeń (powinny odbywać się na Rynku).

Dla odcinka między ul. Mickiewicza a ul. Słowackiego zaproponowano (strefa sztuki):

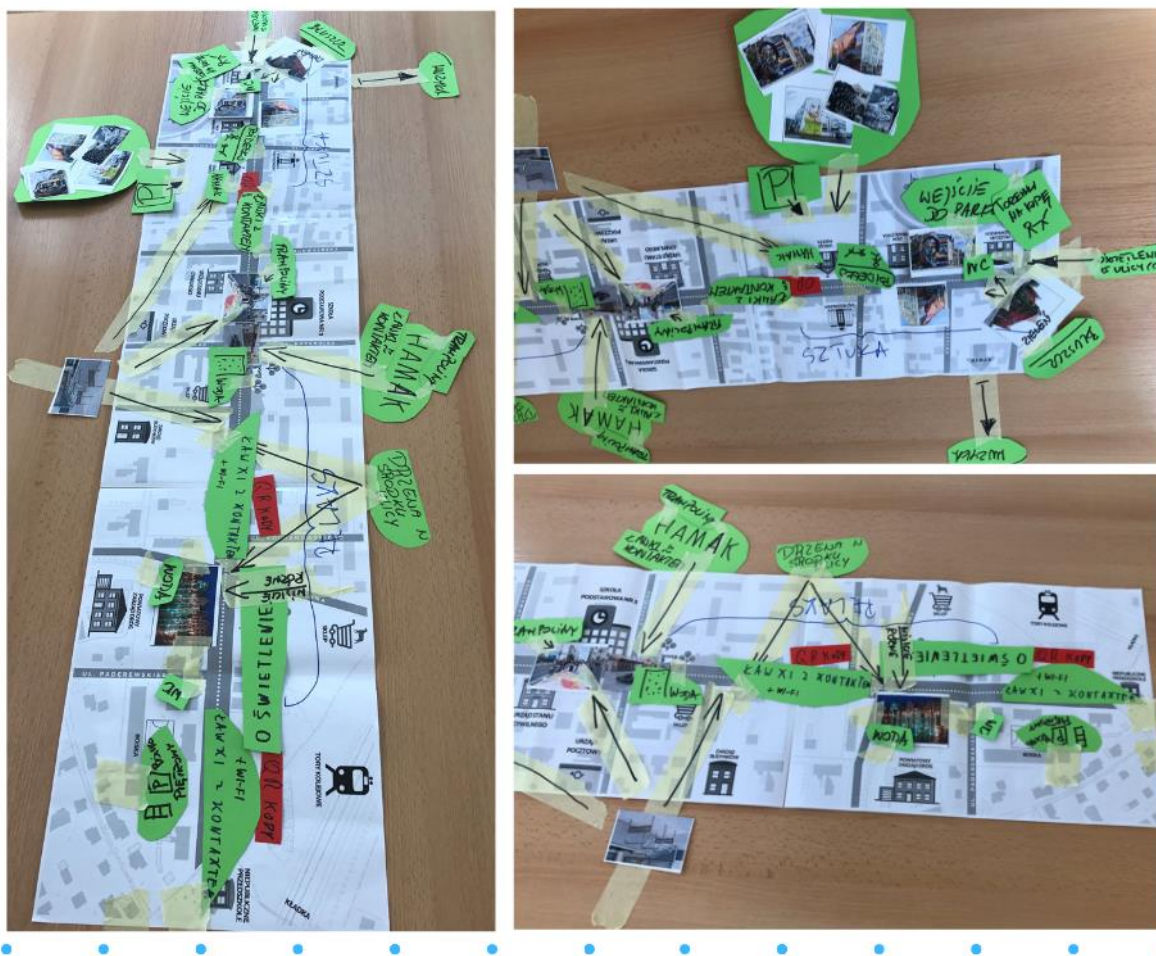
- aranżacja nowego wejścia do parku (przebite muru);
- WC w okolicy nowego wejścia do parku;
- poidło dla ludzi oraz poidło dla psów;
- psia toaleta oraz miejsce z workami na pisie odchody i koszami do ich wyrzucania;
- aranżacja murali na ścianach domów – stałych bądź czasowych wyświetlanych z rzutników.

Dla odcinka między ul. Słowackiego a ul. Piłsudskiego sugerowano:

- ustawienie ławek wyposażonych w możliwość ładowania telefonów i innych urządzeń mobilnych;
- poidło dla ludzi oraz poidło dla psów (w sąsiedztwie Urzędu Miasta);
- renowacja / bardziej efektywna aranżacja parkingu za Urzędem Miasta – zmieszczenie większej ilości samochodów;
- stojaki na rowery - przed / w sąsiedztwie: Urzędu Miasta, Sądu, Urzędu Stanu Cywilnego, Szkoły Podstawowej nr 3;
- w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej aranżacja nawierzchni chodnika umożliwiająca malowanie kredą plus stałe elementy gier (typu chłopek i inne) wmalowane w chodnik;
- w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej umieszczenie (ogólnodostępnych z Alei Henryka) urządzeń rekreacyjnych dla dzieci typu małe/stałe trampoliny, huśtawki, zjeżdżalnie, hamaki, miejsca siedzące dla rodziców bawiących się dzieci;
- w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej – kurtyna wodna.

Na Alei pomiędzy ul. Piłsudskiego a ul. Paderewskiego (tzw. strefa relaksu) zaproponowano:

- ławki z możliwością ładowania urządzeń mobilnych;
- miejsca do siedzenia o różnych charakterze: typowe ławki, podesty, hamaki, ławy bujane/huśtawki dla dorosłych (wytrzymujące większą wagę);
- ławki/siedziska ustawiane w naprzeciwko siebie, tworzące kameralne wnętrza umożliwiające rozmowy, spotkania w małych grupach;
- stojaki na rowery w 2-3 lokalizacjach;
- miejsce mini-rekreacji – stałe trampoliny jednoosobowe;
- fontanna otoczona miejscami do siedzenia (też leżaki) i ciekawie podświetlona wieczorami – propozycja lokalizacji róg ul. Siennej i Alei Henryka.

Grafika 23. Efekt pracy grupy - rozwiązania zaproponowane przez uczniów w zakresie zieleni i małej architektury

W obszarze skrzyżowania Alei Henryka z ul. Paderewskiego zaproponowano utworzenie parkingu wielopoziomowego z umiejscowionym na dachu boiskiem sportowym – naturalna kontynuacja strefy „relaksu”. Takie rozwiązanie pozwoliłoby uniknąć zdominowania Alei przez parkujące samochody, a równocześnie umożliwiłoby zaparkowanie auta mieszkańcom czy przyjezdnym. W okolicy parkingu na chodnikach mogłyby pojawić się oznaczenia (napisy/tablice/ciekawe piktogramy) informujące o odległości do poszczególnych punktów Alei – ile minut zajmie tam dojście z parkingu, np. do Urzędu Miasta – 3 minuty. Takie elementy stanowiłyby zachętę do poruszania się pieszo i mogłyby przyczynić się do odzwyczajania mieszkańców, że wszędzie / w każdej sytuacji należy podjechać pod drzwi urzędu, sklepu, itp.

Natomiast w zakresie zieleni i roślinności uczestnicy zaprojektowali następujące rozwiązania:

- nasadzenia pnące typu bluszcz, dzikie wino itp. na odcinku ul. Mickiewicza – ul. Słowackiego;
- otwarcie wejścia do parku z Alei Henryka (za budynkiem po Komendzie) z aranżacją zieleni, np. zielona brama, zieleni już z Alei Henryka wprowadzająca do parku / zapowiadająca park;
- nowe nasadzenia – drzewa w osi ulicy na odcinku ul. Focha – ul. Kochanowskiego (obszar strefy „relaksu”);

- pielęgnacja zieleni już istniejącej na całej długości Alei z elementami rewitalizacji zieleni – wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni w różnych piętrach wysokości, wprowadzenie koloru poprzez rośliny kwitnące w przestrzeni ulicy;
- wprowadzenie zieleni na nowych obiektach – parking wielopoziomowy w obszarze skrzyżowania Alei Henryka z ul. Paderewskiego – na dachu parkingu zieleni (lub boisko sportowe).

Konkurs „Aleja Henryka w nowej odsłonie”

TAK BLISKO
CZTERY KROKI DO ALEI HENRYKA

KONKURS

ALEJA HENRYKA W NOWEJ ODSŁONIE

Termin składania prac:
17 września
- **15 października 2018**

Wyniki oraz wernisaż prac:
24 października 2018

Stwórz pracę, w której przedstawisz swoją wymarzoną Aleję Henryka! Pokaż, jak powinna zmienić się ta ulica oraz co mogłoby się tu znajdować.

Konkurs z nagrodami dla uczniów szkół ponadpodstawowych w Chrzanowie

Szczegóły oraz regulamin:
www.mbp.chrzanow.pl/alejahenryka

Miasto Chrzanów Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie Centrum Doradztwa Strategicznego

Drugim działaniem dedykowanym uczniom szkół ponadpodstawowym był konkurs pn. „Aleja Henryka w nowej odsłonie” na pracę przedstawiającą wizję wymarzonej Alei Henryka (termin składania prac od 17.09.2018 r. do 15.10.2018 r., dopuszczalne formy pracy: praca plastyczna, rysunek, grafika, szkic, poster, kolaż, makieta, wizualizacja, projekt np. zagospodarowania/ architektoniczny, filmik).

Informacje o konkursie (w tym regulamin, karty zgłoszenia, plakat i/lub ulotka) były dostępne na stronie internetowej projektu, w Bibliotece oraz w szkołach objętych konkursem. Dodatkowo uczniowie zostali poinformowani bezpośrednio podczas warsztatów. Na stronie internetowej projektu udostępniono także model Alei Henryka w formacie pdf 3D. 1 października odbył się dzień otwarty z makietą 3D, podczas którego w określonych godzinach można było skonsultować, sprawdzić lub dopracować swój pomysł.

Grafika 24. Ulotka z informacją o konkursie

KROK 4. PODSUMOWANIE PROCESU PARTYCYPACYJNO-EDUKACYJNEGO – WNIOSKI I REKOMENDACJE

Krok 4 stanowił domknięcie projektu i był skierowany do wszystkich mieszkańców i osób zainteresowanych tematem. Jego celem było podsumowanie dotychczasowych działań i zebranych podczas ich realizacji potrzeb mieszkańców dotyczących Alei Henryka, a także wypracowanie wspólnej wizji zmian niektórych elementów ulicy.

Spotkanie world café

Spotkanie odbyło się w środę 24 października w Bibliotece Miejskiej. Wzięło w nim udział 9 osób. Wydarzenie prowadzili moderatorzy Centrum Doradztwa Strategicznego z Krakowa ze wsparciem eksperta ds. architektury – architekta z firmy P.A. NOVA.

W pierwszej części spotkania omówiono zrealizowane działania oraz zaprezentowano najczęściej poruszane kwestie przez uczestników projektu (potrzeby, oczekiwania i pomysły na zmiany Alei Henryka).

W kolejnej części uczestnicy pracowali warsztatowo w oparciu o metodę world café⁹, aby wspólnie dopracować pomysły związane z możliwym zagospodarowaniem Alei Henryka. Dyskusję podzielono na trzy tematy:

- Aleja bez pustych witryn,
- Aleja do przebywania i spacerowania;
- Aleja dobrze skomunikowana.

⁹ Metoda world café to rodzaj pracy warsztatowej nastawionej na konwersację prowadzoną przez uczestników. Nazwa techniki odzwierciedla charakter pracy – swobodną „kawiarnianą” atmosferę dyskusji, która odbywa się w mniejszych grupach, przy stolikach. Dla każdego stolika określa się temat/zagadnienie oraz tzw. gospodarza – osobę pełniącą funkcję moderatora. Uczestnicy spotkania zostają podzieleni na kilkusobowe zespoły i siadają przy wyznaczonych stolikach. Po pewnym czasie następuje zmiana i wszyscy poza gospodarzem przenoszą się do kolejnego stanowiska (gdzie omawiane jest inne zagadnienie). Gospodarz stołu streszcza wypowiedzi poprzednich uczestników i czuwa nad dalszą wymianą pomysłów.

Grafika 25. Ostatnie spotkanie w ramach projektu

Aleja bez pustych witryn

Przy tym stanowisku tematem wiodącym były oczekiwane zmiany w zakresie zagospodarowania pustych witryn/ lokali przy Alei Henryka, zwłaszcza nieruchomości po komendzie policji (Aleja Henryka 6 i 8). Uczestników poproszono, aby odnieśli się do propozycji zgłoszonych przez mieszkańców wcześniej w ramach realizacji projektu:

- wprowadzenie funkcji handlowych i usługowych;
- wprowadzenie oferty spędzania wolnego czasu – funkcje kulturalno-społeczne (np. muzeum, dom sąsiedzki, przestrzeń warsztatowe, klubo-kawiarnia);
- wprowadzenie funkcji mieszkaniowych i innych.

Podczas rozmowy o budynku po dawnej Komendzie hasło „wyburzyć” stanowiło pierwszą spontaniczną reakcję uczestników. Tę propozycję argumentowano złym stanem technicznym budynku, jednak po dłuższej wymianie zdań rozmówcy dochodzili do wniosku, że kamienicę można wyremontować i nadać jej nowe funkcje. Uczestnicy wiedzieli, że nieruchomość nie jest własnością Gminy i w związku z tym należy ją w pierwszej kolejności skomunalizować. Panowała też zgodność co do losów zabudowań znajdujących się na tyłach budynku (garaże i areszt) – postulowano ich wyburzenie, aby dzięki temu można było utworzyć przejście do parku miejskiego.

Rozważając pożądane funkcje dla tego budynku, uczestnicy podkreślali, że nie może on być monofunkcyjny. Stawiano zatem na wielofunkcyjność – realizację w tej przestrzeni kilku różnego typu ofert i działalności. W jednej z grup podzielono funkcje piętrami. Na górze (II piętro) mógłby funkcjonować Escape Room, na I piętrze widziano miejsce na rozmaite warsztaty i pokazy, na parterze – kącik kulinarny, np. kawiarnia z czytelnią i miejscem pod warsztaty kulinarne, w piwnicach – pub. Kolejna grupa uczestników zaproponowała jeszcze więcej różnych zmiennych i dynamicznych miejsc w zależności od zapotrzebowania i atrakcyjności dla mieszkańców.

Z zainteresowaniem przyjęto pomysł Escape Roomu (podkreślano przy tym, że ceny powinny być dostosowane do lokalnych warunków; warto może wprowadzić darmowe dni dla mieszkańców), a obok niego wymieniano: przestrzeń co-workingową, inkubator przedsiębiorczości i kultury, przedsięwzięcia kulinarne (bar, kawiarnia), miejsca na pracownie i wystawy plastyczne, fotograficzne, sale na różne warsztaty czy próby zespołów muzycznych.

W zakresie powyższych propozycji zagospodarowania budynku dawnej Komendy pojawiły się jeszcze następujące opinie i sugestie:

- **Escape Room** – podkreślano, że tego typu przedsięwzięcia są aktualnie popularne i przyciągają klientów. Uważano, że i w Chrzanowie taka oferta cieszyłaby się popularnością, mogła przyciągnąć osoby spoza miasta, turystów itp.
- **„Męska szopa”**, majsterkownia, przestrzeń na aktywną realizację pasji majsterkowania, składania modeli (modelarstwo) – zwracano uwagę, żeby było to miejsce dostępne dla wszystkich zainteresowanych, bez względu na płeć. Pojawiły się konkretne propozycje w zakresie oferty: oprócz wyposażonych stanowisk warsztatowych pozwalających na różne czynności (drobne naprawy, renowacja mebli, tworzenie nowych, ciekawych rzeczy np. biżuteria), warto, aby co jakiś czas organizowane akcje szkoleniowe i pokazy. Niektórzy uczestnicy obawiali się czy Aleja Henryka to odpowiednia lokalizacja – jest znacznie oddalona od osiedli, przez co mieszkańcy mogą okazać się niezbyt zainteresowani, by przychodzić tam z takimi prozaicznymi rzeczami.
- **Warsztaty artystyczne** połączone z możliwością wystawiania swoich prac. Sygnalizowano zapotrzebowanie na różnorodną ofertę – warsztaty malarskie, fotograficzne, tkackie, rzeźbiarskie. Jedna z osób sugerowała także wygospodarowanie przestrzeni na studio fotograficzne. Ponadto, jeden z uczestników zgłosił propozycję utworzenia w budynku oddziału Muzeum Chrzanowa (wystawa interaktywna, miejsce na warsztaty) i tym samym utworzenia w początkowej części Alei ścieżki sztuki (od Muzeum Mazarakich do Domu Urbańczyka).
- **Kawiarnia, klubo-kawiarnia**, ewentualnie pub. Mówiąc o funkcji gastronomicznej, wskazywano na „mieszane formy”, np. kawiarnię połączoną z czytelnią gazet lub książek, klub dyskusyjny z kawą, herbatą, grami planszowymi, warsztaty kulinarne, pokazy. Według rozmówców funkcje gastronomiczne powinny być ulokowane tylko na parterze.
- **Miejsce dla prób zespołów muzycznych**, uzupełnione o przestrzeń pozwalającą na przechowanie głośników, wzmacniaczy, instrumentów. Zaznaczano, że wskazane jest przygotowanie kilku pomieszczeń, aby uniknąć konfliktów między użytkownikami. W kontekście przestrzeni dla muzyki, prób i koncertowania wspomniano o mieszkających w okolicy Romach, których też warto by zaangażować we współtworzenie kulturalnych wydarzeń taneczno-muzycznych integrujących społeczność lokalną. Zgłoszono również propozycję zbudowania od strony parku miejskiego sceny muzycznej (ale nie muszli koncertowej).
- **Miejsce dla spotkań organizacji społecznych**, pozarządowych z wygospodarowanymi pomieszczeniami na warsztaty i szkolenia. Sugerowano też uruchomienie stałego punktu informacyjnego, gdzie można będzie otrzymać wsparcie dotyczące możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych na działania.

Odosobnionym głosem było optowanie za przeznaczeniem pustostanu na **funkcje mieszkaniowe** – „od pierwszego piętra w górę na mieszkania, parter jako przestrzeń usługowa”.

Uczestnicy doszli do wniosku, że w budynku raczej nie powinno wprowadzać się funkcji pomocowych, społecznych czy sąsiedzkich typu dom sąsiedzki. Uważano, że tego rodzaju działania nie odniosłyby sukcesu w tym miejscu („przy Alei mieszka za mało ludzi”, „nikt nie będzie tam specjalnie przychodzić, żeby pogadać, pograć w szachy czy karty – to za daleko”), a byłyby potrzebne raczej bliżej osiedli.

W przypadku innych pustych witryn i niezagospodarowanych lokali na parterze zgłoszono następujące pomysły:

- mieszkania na preferencyjnych warunkach dla młodych mieszkańców;
- duże lokale na parterze podzielić na mniejsze;
- punkt informacyjny;
- specjalny dotowany sklep z lokalnymi produktami;
- butiki odzieżowe.

Dyskutując o handlowym ożywieniu Alei, wielu rozmówców obawiało się, że nowe/kolejne sklepy nie utrzymają się zbyt długo, dlatego sugerowano, żeby na ulicy powstawały raczej punkty usługowe, pracownie, przestrzeń biurowa do wynajęcia.

Rozważano także wprowadzenie okresowej funkcji handlowej w formie cyklicznego, np. cotygodniowego, targu ulicznego wzdłuż Alei Henryka, np. w soboty w godzinach 9-14 (rozmaity asortyment – „szwarc, mydło i powidło”, w tym żywność ekologiczna, produkty od lokalnych producentów, odzież, foodtrucki). Niektórzy jednak obawiali się, że będzie to zbyt problematyczne w realizacji i wprowadzi chaos w funkcjonowaniu ulicy.

Aleja do spacerowania i przebywania

Przy tym stanowisku tematem wiodącym były oczekiwane zmiany w zakresie spędzania czasu i pieszego przemieszczania po Alei Henryka. Uczestników dyskutowali nad następującymi pomysłami, zgłoszonymi przez mieszkańców podczas wcześniejszych wydarzeń w ramach projektu:

- wprowadzenie parkletów / miejsc odpoczynku;
- utworzenie tras spacerowych / tras historycznych;
- organizacja wydarzeń – wprowadzenie funkcji kulturalnych.

W trakcie spotkania mieszkańcy przyznali, że **parklety to ciekawe rozwiązanie**, które może sprawdzić się także w przestrzeni Alei Henryka. Nie było jednak zgody co do ich umiejscowienia. Według uczestników spotkania mogłyby one powstać zarówno na miejscach parkingowych (jednak część osób obawiała się zabierania miejsc dla samochodów), jak również na chodnikach, np. pomiędzy drzewami. Druga ze wspomnianych lokalizacji byłaby według uczestników spotkania rozsądniejsza, bowiem pozwoliłaby ograniczyć nielegalne parkowanie na chodnikach i odzyskać tę przestrzeń dla pieszych, nie zabierając przy tym miejsc parkingowych. Z drugiej strony zastanawiano się nad całkowitym wyłączeniem z ruchu samochodowego (na stałe bądź czasowo, np. w jeden dzień weekendu lub na cały weekend) lub przekształcaniem w woonerf części Alei Henryka – odcinka pomiędzy ul. Sądową a Grunwaldzką.

Postulowano, aby planując realizację parkletów, zwrócić uwagę na ich funkcjonalność oraz wygląd, by pełniły swoją rolę i zachęcały mieszkańców / przechodniów do skorzystania. Wśród różnych propozycji parkletów skłaniano się ku rozwiązaniom z materiałów naturalnych –

drewnianych, z elementami designerskimi (ładny wygląd połączony z funkcjonalnością). Wśród elementów dodatkowych, które powinien posiadać parklet wskazano: stojaki na rowery, strefy miejskiego Wi-Fi, gniazda, dające możliwość doładowania telefonu (np. poprzez systemy solarne, czy rozwiązania wdrażane przez firmę Seedia, która produkuje m.in. ławki solarne). Innym pomysłem było uzupełnienie parkletów o miejsca na *booksharing* – wymianę książek, np. w formie regału zabezpieczonego przed deszczem, budki telefonicznej, odnowionych skrzynek pocztowych itp. W okolicy parkletu mogłby pojawić się także źródło uliczny w formie 3 poziomowego poidła – takiego, jakie istnieje już na Placu 1000-lecia (w tym kontekście dodawano, że takie rozwiązanie RPWiK mogłby zamontować na Alei Henryka już teraz, np. w okolicach Urzędu Miasta).

Ustawiając parklety w przestrzeni, należy także zwrócić uwagę na to, aby nie były one zanieczyszczane przez ptaki, które często siedzą na drzewach w tej okolicy. Rozważano w związku z tym możliwość realizacji parkletów w formie altan, ale taka propozycja nie spotkała się w dużym poparciem.

Uczestnicy spotkania sygnalizowali, że rozwiązania związane z wyłączeniem z ruchu części ulicy i/lub ustawienie parkletów mogą okazać się niewystarczające do ożywienia Alei. Należałoby zastosować dodatkowe elementy uatrakcyjniające tę przestrzeń. Zaproponowano na przykład stworzenie na Alei przestrzeni do gier podwórkowych (np. gry w klasy czy kapsle), namalowanie na ulicy / chodniku elementów przyciągających wzrok i zachęcających do interakcji, np. mapa świata, fortepianowa klawiatura, rysunki 3D na chodniku itp.

Wśród działań, które zachęciłyby mieszkańców do przebywania i przychodzenia na Aleję, zaproponowano **cykliczną realizację różnego typu wydarzeń i imprez**. Mogłoby to polegać na przeniesieniu niektórych elementów programu wydarzeń, które do tej pory odbywają się w innych miejscach (jak Dni Chrzanowa), ale także zakładać organizację nowych, niewielkich, inicjatyw (przemarsze, wyścigi, festiwale i parady, w tym festiwal mimów czy parada kundelków, itp.). Pozytywnie odniesiono się do pomysłu stworzenia lokalnej imprezy wykorzystującej postać patrona ulicy wykorzystującą postać Henryka Loewenfelda np. *Podwieczorek u Loewenfeldów* – na kształt krzeszowickiej *Majówki Hrabiny Zofii* czy trzebińskiej *Herbatki u Zieleniewskich*. Ponadto uczestnicy zasugerowali wprowadzenie miejskiego programu mikrograntów dla instytucji/grup mieszkańców na realizację wydarzeń na Alei, który stanowiłby motywację dla chrzanowian do przygotowania ciekawych propozycji wspólnego spędzania czasu w tej przestrzeni.

Według uczestników spotkania warto, aby na Alei pojawiły się także plenerowe ekspozycje wystawowe (stojaki na duże formaty posterowe). Pozwoliłoby to na realizację czasowych wystaw plenerowych o różnej tematyce, zmieniających się średnio co miesiąc-dwa. Przykładowo mogłoby to być wystawy szkół przyciągające rodziców / rodziny uczniów czy wernisaże w ramach projektów realizowanych w Chrzanowie, takich jak np. *Portret Miasta*¹⁰.

Z aprobatą odniesiono się do pomysłów związanych z utworzeniem **historycznej trasy spacerowej** obejmującej Aleję Henryka. Uczestnicy wspominali, że obecnie w Chrzanowie realizowany jest projekt „Pociąg do tradycji”¹¹ zakładający działania dla mieszkańców i młodzieży

¹⁰ Więcej na temat projektu: <https://gazetakrakowska.pl/chrzanow-projekt-portret-miasta-czyli-portrety-mieszkancow-na-bilbordach/ar/13169917>, dostęp 23.10.2018.

¹¹ Więcej na temat projektu: https://www.mbp.chrzanow.pl/str_mbp/home/wydarzenia/2741-pociag-do-tradycji.html, dostęp 23.10.2018.

dotyczące regionalnych tradycji, historii Fabloku. W ramach projektu ma zostać także wytyczona i oznakowana trasa po mieście „Szlakiem Fabloku”, którą będzie można też odnaleźć w mobilnej aplikacji oraz która zostanie opisana w publikacji – spacerownik „Szlakiem Fabloku”. Dodawano, że w ramach tej inicjatywy, warto pomyśleć o punktach związanych z historią miasta, które mogłyby być zlokalizowane przy Alei Henryka. Dodawano, że należy pamiętać, aby realizowane w przyszłości działania rewitalizacyjne Alei Henryka uwzględniały wypracowane wcześniej tego typu propozycje i rozwiązania.

Pojawił się też pomysł dotyczący uporządkowania i **zaaranżowania części Alei położonej za skrzyżowaniem z ul. Sienną**: zielonego skweru i okolicy nasypu. Mogłyby tam pojawić się elementy małej architektury pozwalające na odpoczynek, a także elementy informacyjne odnoszące się do historii tego miejsca. Tym samym punkt też powinien zostać ujęty w historycznej trasie spacerowej. Dopełnieniem tego typu rozwiązań mogłaby być interaktywna wystawa dotycząca kolejowej przeszłości Chrzanowa, zaaranżowana w początkowej części Alei (np. w budynku po komendzie policji) – zapraszająca do spaceru po całej ulicy i odnalezienia różnych historii i ciekawostek w przestrzeni.

W opinii uczestników do wszystkich zaproponowanych działań należy włączyć także przedsiębiorców (działających obecnie na Alei oraz przyszłych/potencjalnych). Podkreślano, że ludzi do Alei będzie przyciągać atrakcyjna oferta usługowo-handlowa (odmienna, a tym samym konkurencyjna wobec tej dostępnej w galeriach handlowych) i warto, aby była ona widoczna – należy zachęcać przedsiębiorców do prowadzenia działalności przy Alei (np. poprzez atrakcyjną politykę czynszową dla konkretnych typów przedsięwzięć) oraz wychodzenia „na ulicę” poprzez rozstawienie stolików, kramów itp. (np. poprzez obniżenie opłaty z tytułu zajęcia chodnika).

Ponadto postulowano wprowadzenia dodatkowego oświetlenia na całej długości Alei, co podniesie poziom bezpieczeństwa w tej części miasta i zachęci do spacerów.

Aleja dobrze połączona

Przy tym stanowisku tematem wiodącym były oczekiwane zmiany w zakresie dojazdu do Alei Henryka i przemieszczania się po niej. Uczestników poproszono, aby odnieśli się do następujących wątków, poruszanych przez mieszkańców podczas wcześniej przeprowadzonych spotkań w ramach projektu:

- wprowadzenie kursów komunikacji publicznej wzdłuż Alei;
- wprowadzenie ścieżek rowerowych;
- zmiany w polityce parkingowej.

Uczestnicy byli przeciwni wprowadzeniu transportu miejskiego na Aleję. Uważali, że szerokość oraz ruch jednokierunkowy nie sprzyjają takiemu rozwiązaniu. Podkreślano, że stałoby to w sprzeczności z dotychczasowymi sposobami użytkowania ulicy („historycznie - nigdy tu autobusów nie było”) i sugerowano działania zmierzające raczej do ograniczenia ruchu kołowego, tak by Aleja Henryka była przestrzenią przede wszystkim dla pieszych i rowerzystów, bliższą deptakowi. W tym kontekście rozważano także zmiany dla odcinka ulicy między Sądową a Grunwaldzką – całkowite wyłączenie go z ruchu lub przekształcenie w woonerf.

Uczestnicy zwracali jednak uwagę, że problem z komunikacją publiczną w Chrzanowie istnieje (np. w niektóre miejsca trudno się dostać, brakuje połączeń międzyosiedlowych) – jest to problem ogólnomiejski, który dotyczy także Alei Henryka. Przy Alei i w jej okolicy mieszczą się instytucje ważne dla mieszkańców, np. Urząd Miasta, poczta, przychodnia lekarska przy ul. Sokoła, a dystans między nimi a istniejącymi w pobliżu przystankami autobusowymi (Chrzanów Śródmieście, Chrzanów ZUS, Chrzanów Sienna) jest zbyt duży dla osób starszych, chorych czy z ograniczeniami ruchu. Dlatego sugerowano lokalizację kilku przystanków na ulicach przecinających Aleję, w pobliżu skrzyżowania, np. Focha, Grunwaldzka, Sądowa. Dobrym rozwiązaniem mogłoby być niewielki busik (ok. 15-osobowy, napęd elektryczny), którego trasa przecinałaby Aleję w wybranych miejscach (określona jako „trasa okołoalejowa”). Pojawiła się także propozycja utworzenia linii miejskiej (też mały bus), która robiłaby pętlę po najważniejszych punktach Chrzanowa.

Uczestnicy potwierdzili, że Aleja Henryka powinna być przyjazna dla rowerzystów i zachęcać do takiego sposobu poruszania się po mieście. Opowiadano się za wkomponowaniem przestrzeni dla rowerów w istniejące ciągi komunikacyjne. Mogłoby to polegać na wydzieleniu fragmentu chodnika (ciąg pieszo-rowerowy) lub części jezdni (pas ruchu rowerowego wyróżniony kolorem nawierzchni). W przypadku odcinków jednokierunkowych należałoby dopuścić ruch rowerowy pod prąd, wyznaczyć kontrapas. Skrytykowano natomiast pomysł stworzenia oddzielnej drogi rowerowej, argumentując, że jest to najbardziej kosztowne i wymagające konstrukcyjnie rozwiązanie. Część uczestników zwracała uwagę, że wytyczenie części dla rowerów w ramach chodnika będzie trudne ze względu na podwójne szpalery drzew, a także zabierze przestrzeń pieszym i utrudni spacerowanie. W związku z tym postulowali utrzymanie chodników tylko dla pieszych, a przy założeniu ich poszerzenia – dopuszczali możliwość współdzielenia z rowerzystami. Ponadto, zgłoszono zapotrzebowanie na zainstalowanie stojaków na rowery, w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej. Rozważano też możliwość utworzenia miejskiej wypożyczalni rowerów, której stacja mogłaby mieścić się właśnie przy Alei Henryka.

Dyskutując o parkowaniu wzdłuż Alei, uczestnicy opowiadali się za ograniczeniem liczby miejsc parkingowych, aby docelowy charakter ulicy był bardziej deptakowy. Propozycja zmiany sposobu parkowania ze skośnego na równoległe spotkała się z pozytywnym przyjęciem – podkreślano, że dzięki temu uzyska się nieco przestrzeni jezdni, którą będzie można przeznaczyć np. na pas ruchu rowerowego. Podniesienie cen parkowania przy Alei czy likwidację – części lub nawet wszystkich – miejsc należałoby zrekompenzować mieszkańcom i użytkownikom ulicy. Zgłoszono zatem kilka pomysłów dotyczących zapewnienia alternatywnych miejsc do pozostawienia samochodów:

- wykorzystanie podwórek budynków znajdujących się przy Alei na miejsca parkingowe dla mieszkańców;
- udostępnianie w weekendy parkingu przy Starostwie Powiatowym – zwłaszcza dla klientów/odbiorców przyszłej oferty usługowo-wydarzeniowej Alei Henryka;
- utworzenie piętrowego parkingu na terenie parkingu za Urzędem Miasta (np. 2 poziomy nadziemne + 1 poziom podziemny). Podkreślano, żeby zadbać o estetykę takiego budynku – powinien być nowoczesny, mogłoby zawierać elementy szklane i drewniane, za ciekawą inspirację podawano parking przy Placu Konstytucji 3 Maja w Kielcach (http://www.inwestycje.kielce.pl/old/parking_pl_konstytucji.htm). Niektóre ściany mogłyby być porośnięte bluszczem, ścianę na stronę parku/ ul. Słowackiego można pozostawić pustą do wykorzystania np. na kino letnie czy telebim reklamowy (aby budynek w ten sposób „zarabiał na siebie”). Rozważano też zagospodarowanie dachu

zielenią – w postaci punktu widokowego, boiska do gry, łąki z ulami (pszczoły miejskie). Podkreślano, że parking powinien być atrakcyjny cenowo w stosunku do strefy/ miejsc parkingowych przy ulicach.

Dodatkowe tematy

Podczas dyskusji w grupach poruszono także kilka wątków niezwiązanych bezpośrednio z tematami stanowisk, ale dotyczących rewitalizacji Alei Henryka. Były to następujące kwestie:

- konieczność wymiany sieci przed przystąpieniem do innych działań rewitalizacyjnych, w tym podłączenie budynków do sieci miejskiego ogrzewania, aby ograniczyć niską emisję;
- wprowadzenie wielu ekologicznych i inteligentnych rozwiązań, tak aby Aleja Henryka była wzorem dla reszty miasta. Zagwarantowanie przez Urząd finansowego i pozafinansowego (np. w postaci doradztwa w szukaniu i pozyskiwaniu dofinansowania) wsparcia dla mieszkańców, aby zachęcić do instalowania ekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania czy produkcji energii (solary, fotowoltaika, pompy ciepła i in.).
- wprowadzanie różnych udogodnień technologicznych w ramach planowanych rozwiązań (np. automatyczne podlewanie zieleni), które pozwolą na oszczędności w eksploatacji, a także na utrzymanie trwałości przeprowadzonych zmian;
- SMART Aleja Henryka – inteligenta, elegancka, łącząca historię/tradycję z nowoczesnością.

Podsumowanie – główne wnioski zgłaszane przez uczestników projektu

Poniżej znajduje się podsumowanie głównych wątków poruszanych przez uczestników projektu – zestawienie miejsc, działań i zmian ważnych w kontekście rewitalizacji Alei Henryka:

- Ożywienie Alei, utworzenie atrakcyjnej oferty usługowo-kulturalno-społecznej, która będzie przyciągała mieszkańców do tego miejsca (skierowanie się w stronę usług gastronomicznych, wprowadzenia organizacji pozarządowych, instytucji i działań kulturalnych – wystawienniczych, punkt wymiany książek, kino/kino plenerowe, utworzenia cyklu wydarzeń np. święta ulicy).
- Zagospodarowanie pustych witryn i lokali na funkcje społeczno-kulturalne m.in. budynku po komendzie policji, lokalu po fryzjerze – Aleja Henryka 19.
- Remont zaniedbanych budynków, odświeżenie elewacji, modernizacja nawierzchni.
- Aranżacja punktu startowego, reprezentacyjnego otwarcia Alei w miejscu jej wylotu – rozebranych/zawalonych kamienic przy ul. Mickiewicza (np. wykup i zagospodarowanie prywatnej obecnie działki, utworzenie tam miejsca zielonego z charakterystycznym punktem czy zielonych tarasów, z niewielkim budynkiem, na dachu którego mogłaby znaleźć się kawiarnia zapewniająca punkt widokowy na całą Aleję).
- Muzeum – Dom Urbańczyka – otwarcie wizualne miejsca i ogrodu, np. wymiana ogrodzenia na mniej kryjące, przepuszczające światło i pozwalające zobaczyć rośliny z zewnątrz; stworzenie dużej bramy wejściowej do ogrodu od strony skrzyżowania ulicy Słowackiego i Alei Henryka (z uwzględnieniem dostępności dla osób niepełnosprawnych).
- Zadbanie o zieleni wysoką, dodanie zieleni średniej czy donic/rabat z kwiatami, które przy okazji uniemożliwią nielegalne parkowanie na chodnikach
- Rzeczywiste uspokojenie ruchu na Alei (spowalniacze, respektowanie strefy), przekształcenie fragmentu Alei w deptak lub woonerf (jeśli nie stałe, to chociaż czasowe)
- Zlikwidowanie barier architektonicznych – wysokie krawężniki itp.
- Odzyskanie chodników dla pieszych – zlikwidowanie nielegalnego parkowania, wykorzystanie szerokich chodników, np. na parklety, ogródki restauracyjne/kawiarniane, stoiska przyuliczne.
- Zapewnienie komunikacji publicznej „około-Alejowej”.
- Wprowadzenie w pasie jezdni pasa dla ruchu rowerowego, połączenie Alei także z innymi ścieżkami/trasami rowerowymi w mieście.
- Utworzenie skwerów z zaaranżowaną zielenią urządzoną i małą infrastrukturą (np. fontanna, huśtawka, hamaki, trampoliny, elementy placu zabaw) mini-parków/parków kieszonkowych.
- Zwiększenie bezpieczeństwa – zapewnienie dobrego oświetlenia wzdłuż całej ulicy, wprowadzenie częstszych patroli policji, zwłaszcza wieczorami.

- Utworzenie dodatkowych ławeczek czy parkletów – jednak w połączeniu z patrolami, pilnowaniem, aby faktycznie korzystali z nich mieszkańcy, a nie służyły do alkoholowych spotkań wieczorami.
- Zaaranżowanie przestrzeni przed szkołą podstawową nr 3 na „Strefę Dzieci”.
- Miejsca parkingowe wzdłuż Alei – sprzeczne stanowiska: według przedsiębiorców należy je utrzymać, a nawet zwiększyć ich liczbę; wielu uczestników postulowało zmianę sposobu parkowania (ze skośnego na równoległy) czy zmniejszenie liczby miejsc postojowych wzdłuż Alei Henryka z równoczesnym wskazaniem przez Miasto terenu (własność Gminy) w pobliżu Alei, gdzie można byłoby bilansować zlikwidowane miejsca postojowe np. w formie parkingu wielopoziomowego.
- Wprowadzenie elementów budujących historyczną i społeczną tożsamość ulicy m.in. wydarzenia oraz elementy małej architektury (np. tablice, ławeczka, murale, trasa spacerowa, miejski quest, figurki) nawiązujące do postaci Henryka Loewenfelda i kolejowej przeszłości Chrzanowa (w tym fabryki lokomotyw FABLOK).
- Działaniami rewitalizacyjnymi powinno się objąć całą Aleję, w tym fragment od Siennej w stronę Starej Huty – ta część w szczególności jest „wymarła” i potrzebuje ożywienia.